

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostolpna petlitna vrsta
malí oglaš po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Pošljinina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Proglas na ljudstvo.

Belgrad, 21. maja. (Izv.) Po današnji
seji načelnikov strank opozicijskega
bloka je bil izdan naslednji proglas na
ljudstvo:Imenovanje vlade iz skupščinske
manjšine, za katero je prevzel formalno
odgovornost Pašić s tovariši, bo imelo in
mora imeti težke posledice za našo celo-
kupno državno in narodno življenje. Vsled
tega smatrajo združene opozic. stranke za
svojo dolžnost, da proti tej in taki rešitvi
krize, s katero rešitvijo se rušijo temelji
pravnega reda v naši državi, javno prote-
stirajo in da se slovesno odrekaajo odgo-
vornosti za tako rešitev, kakor tudi za
usodne posledice, ki tej rešitvi morajo
slediti.Novi vladi kakor celemu svetu je
jasno, da vlada, proti kateri je odločena
večina narodne skupščine, ne more delati
s to skupščino, njej preostaja samo, da,
ali skupščino zaključi in tako protustavno
zaključi njeno delovanje v zavesti, da je
večina skupščine proti njej, ali pa da z
novimi volitvami poizkusi z nasiljem in
falzifikacijo ustvariti parlament, v kate-
rem bi imela formalno večino. Četudi vlada
Pašića tega ne bi priznala pismeno in
ustmeno po svojih organih in pristavih je
po vsem, kar se je dogajalo za časa po-
slednjih dveh mesecev, jasno, da se ljudje,
ki so v sami narodni skupščini z izigrava-
njem zakonov in najbolj sramotnimi izpadi
zadrževali voljo večino skupščine ne bodo
ustrašili nobenih sredstev, da obdrže vla-
do v svojih rokah.Rešitvi krize, ki je že sama po sebi
neparlamentarna, bo z ozirom na njeno
neustavnost avtomatično sledilo še hujše
kršenje ustave in zakonov; v tem kršenju
ustave in zakonov se že danes jasno vi-
diho zli duhovi osebnega režima.V parlamentarnih monarhijah — in
naša država mora biti parlamentarna dr-
žava ne samo zato, ker je tako določeno
v ustavi, temveč zato, ker je to brez-
dvomna in odločna volja celokupnega
ljudstva — odločujeta dva faktorja v
državni politiki: Ljudstvo s svojim
parlamentom in krono. Celokupni par-
lamentarni sistem je organiziran tako, da
omogoča sodelovanje teh dveh faktorjev
in da prepreča, da med njima ne pride
do borbe in bojev. Samo radi tega je med
njima postavljena taka vlada, ki je odgo-
vorna parlamentu. Da pa mora biti vladav resnici odgovorna in samo ona odgo-
vorna, mora imeti ne samo zaupanje kro-
ne, temveč tudi zaupanje ljudstva.Pašićevi vladi manjka ta drugi ele-
ment. Ta vlada nima ljudskega zaupanja
in vsled tega ni sposobna, da nosi odgo-
vornost, ki jo je prevzela.Dejstvo, da je prevzela odgovornost,
je torej brez pomena. Brez ljudskega za-
upanja si ne more zagotoviti sodelovanja
obeh glavnih faktorjev, pač pa naravnost
izziva konflikt in borbo med njima, da se
more vzdržati. Z imenovanjem te vlade se
izpremeni ves značaj politične borbe, ki
prehaja v novo usodepolno fazo.Združili smo se za skupno delo po
jasnem in določnem programu: da ustva-
rimo možnost za bratski sporazum med
vsemi narodnimi elementi, posebno med
Srbi in Hrvati. Mi smo združeni, da pri-
pravimo tla sporazumu za upostavitvev re-
da in zakonitosti s pobijanjem korupcije
in antagonizma. Dobili smo za ta program
večino v sedanji narodni skupščini, izvo-
ljeni pod radikalno vlado, in vemo, da bi
ta večina le še narasla, če bi se vršile
nove, dejansko svobodne volitve. Z ozi-
rom na to smo bili pripravljeni po parla-
mentarnih načelih prevzeti tudi odgovor-
nost za to politiko in smo jo tudi mogli
prevzeti, ker bi jo skupno z nami delila
narodna skupščina — zastopnica ljudstva.Zavedajoči se svoje odgovornosti na-
pram ljudstvu, smo naredili vse, kar je
bilo v naši moči, da državna politika ne
zaide na stranpota, na katera je zašla.
Odločno in brez vsake rezerve se izjav-
ljamo proti potam, na katere je sedaj ta
politika zašla. Mi ostanemo skupaj, da
privedemo do sporazuma Srbe, Hrvate in
Slovence na način, po katerem bomo so-
delovali v svrhu definitivne organizacije
države in njene uprave. Združeni se ho-
čemo boriti za stvar, za katero so se zdru-
žili vsi Srbi, Hrvati in Slovenci, to je za
ustavnost in parlamentarnost.Ker, ako je sploh kaj spornega v tej
državi, nesporno je, da Srbi, Hrvati in
Slovenci hočejo in sprejemajo samo tako
ureditev države, ki ljudstvu zagotavlja
svobodo in mu jamči njegove pravice do
samoodločitve o lastni usodi.Mi smo pripravljeni, da na tej pod-
lagi sprejememo vsako borbo in vztrajamo
v njej do konca, prepričani, da se mora
končati z zmago ljudske volje.Smernice Italijanske ljudske
stranke v novem parlamentu.**Rim, 21. maja.** Popoldanski narodni
svet je včeraj nadaljeval svoje delo. Spre-
jeli so dnevni red, ki določa: Stranka mo-
ra ostati nasproti vladnim sistemom in
metodam, ki so bistveno nasproti stran-
kinemu programu, na poti opozicije. Stran-
kini organi morajo afirmirati strankin pro-
gram v celoti, neodvisno od ravnanja dru-
gih strank, z lastno odgovornostjo, ki se
se omejuje na parlamentarne cilje, ampak
stremi za tem, da se v Italiji ustvari poli-
tična vest, ki bo omogočila, da vzide v
Italiji končno odkritosrčno demokratičen
režim. Nadaljni dnevni red daje strankinim
organom polno oblast, pozivajoč jih, da
posvečajo med drugim posebno pozornost
potrebi, da se brani svoboda združevanja,
da se v polnem obsegu spoštujejo in upo-
stavijo krajevne avtonomije in da se iz-
premeni dekret o dobroteljskih zavodih v
tem smislu, da se spoštuje avtonomija za-
vodov in njihovi smotri.

BREZUSPEŠNO POTOVANJE.

London, 21. maja. (Izv.) Mac Donald
je v parlamentu odgovoril na neko vpra-
sanje, da obisk romunske kraljevske dvoji-
ce ni imel nikakih političnih posledic. Raz-
govori z romunskim vnanim ministrom so
bili le informativnega značaja. Med Angli-
jo in Romunijo se ni sklenila nikaka po-
godba.

GRKI NAROČAJO TORPEDOVKE.

London, 21. maja. (Izv.) »Times«
poročajo iz Aten, da je grška vlada naročila
pri tvrdki Schneider-Creuzot dve torpe-
dovki.

Poparjena vlada.

KRALJEVO NAROČILO VLADI. — PAŠIĆ MORA SAM VERIFICIRATI HRVATSKE
MANDATE. — RADIKALI SE HOČEJO POGAJATI.**Belgrad, 21. maja. (Izv.)** Akt prisige
stare vlade je trajal vsega skupaj en četrt
ure. Kakor so nam izjavili nekateri mini-
stri, je kralj imel pri tem kratke govore, v
katerem je naglasil sledeče momente: 1.
Sedanjo rešitev krize je smatrati za vrnitev
na status quo, da se jasno dožene, na ka-
teri strani je večina. 2. Vlada nima nobenih
garancij in nobenih obljub glede volitev,
temveč nasprotno, ona je poslovna in mora
delati ali pasti v parlamentu. Z ozirom na
tako jasno izjavo vlada med radikali ve-
lika pobistost.**Belgrad, 21. (Izv.)** Pašić je bil še več-
raj na tem, da odpotuje takoj po prisigi
nove vlade v inozemstvo, ko se je že bil
prej postavil na stališče, da on osebno nemore prevzeti nase verificiranja mandatov
hrvatskih poslancev. Tekom današnjega
dne pa je moral vsled zahteve z najvišjega
mesta odstopiti od tega svojega stališča,
tako da mora Pašić sam stopiti pred par-
lament in izvršiti program vlade na pod-
lagi katerega je dobil mandat za sestavo
kabineta. Šele potem bo Nikola Pašić od-
potoval v Marijine Lazni. Medtem pa bo
Ljuba Jovanović vodil pogajanja in kakor
se iz radikalnih krogov čuje, predvsem z
Jugoslavanskim klubom in Radičevci,
Nemci in Džemijetom. Vsekako je jasno,
da bodo vsi ti poizkusi obsojeni na ne-
spreh. Nikola Pašić bo moral do konca do-
igrati poniževalno vlogo, ki jo je prevzel.

Odmevi odločnega nastopa opozicije.

BALUGDŽIĆ IN LJUBA JOVANOVIĆ POSREDUJETA POMIRJEVALNO. —
NEGATIVEN ODGOVOR LJUBE DAVIDOVIĆA.**Belgrad, 21. maja. (Izv.)** Odločno sta-
lišče, ki je je zavzel opozicijski blok ni
ostalo brez vpliva na najvišje mesto. V
teku današnjega dne so bili v svrhu po-
mirjevanja narejeni že ponovni koraki.
Danes popoldne je namreč g. Balugdžić
obiskal g. Ljuba Davidovića in ga dolgo
pregovarjal, da bi deloval pomirjevalno
na blok. V imenu opozicijskega bloka
je Davidović odklonil vsako posredovanje
in izjavil, da bodo poslanci opozicijskega
bloka šli ono pot, ki jim jo nareku-
jejo potrebe ljudstva, poštenja in zakoni-
tosti. Opozicijski blok se bo do skrajnosti
boril za suvereniteto naroda in te suvere-
nitete ne bo nikdar in nikomur zapo-
stavil. Ravno tako je Ljuba Jovanović, ki
je do sedaj igral skrajno čudno vlogo in
se razgovarjal samo z radikali, danes
zaposil Ljuba Davidovića za sestanek.
Tudi Ljuba Jovanović je hotel pomirje-
valno vplivati in skušal doseči, da blokne bi dajal nobenih odločnih izjav. Tudi
s te strani je Ljuba Davidović odklonil
vsako delovanje, češ da je bila dolžnost
vseh odgovornih faktorjev, da prej upo-
števajo dejstvo, da predstavlja opozicio-
nalni blok dve tretjini celokupnega pre-
bivalstva in da vsled tega blok ne more
dajati nobenih obljub o tem pravcu in
dajati njegov odgovor je, da se bo boril
za pravice večine ljudstva, ki ga je izvo-
lilo za svojega predstavnika.

KONFERENCA NAČELNIKOV OPOZICIJE

Belgrad, 21. (Izv.) Danes popoldne se
je vršila dolga konferenca načelnikov opo-
zijskih strank. Na tej konferenci so z ozi-
rom na odhod dr. Korošca, dr. Spahe in
Predovca določili ravne smernice bodoče-
ga nastopanja opozicije v svrhu obrambe
parlamentarne večine in suverenitete na-
roda.

Zaprisega stare vlade.

Kralj proti rekonstrukciji vlade, ki je samo
začasna. — Opozicijski blok kompakten.**Belgrad, 21. maja. (Izv.)** Danes ob pol
1. je stara vlada prisegla v roke kralja
Aleksandra. Pred prisego se je vršila seja
ministrskega sveta, na kateri so ponovno
razmislili položaj in konstatirali, da kro-
na ni pristala na nobeno njihovih zahtev
in da je odbila rekonstrukcijo kabineta, da
se ne bi delalo vtisa, kakor bi nova vlada
v resnici pomenila rešitev krize. Če bi se
rekonstrukcija vršila po željah dr. Laze
Markovića in Rade Pašića, bi mogla javnost
gledati v tej novi vladi nekaj stalnega. Ker
pa je krona po zatrevanju krogov, ki stoje
blizu dvora, stala na stališču, da je ta vlada
samo začasna, dokler se definitivno in jas-
no ne pokaže, na kateri strani je večina, za-
to je moral Pašić predložiti listo kabineta,
kakršna je bila dozdej. S to zahtevo so bili
najbolj zadovoljni Pribičevićevi, ker so na
ta način vsi ostali v vladi, dočim bi sicer
najbrž ostala samo dva.Radikali izjavljajo, da je sporazum med
Pribičevićem in njimi prenehal in da nima
nobene veljave in da nimajo napram njemu
nobenih obveznosti. To dejstvo je predvsem
zanimivo vsled tega, ker poskušajo radi-
kali že sedaj stopiti v stik z nekaterimi
skupščinskimi strankami, predvsem z Jug.
klubom, Radičevci, Nemci in džemijetom in
upajo na ta način dobiti skupščinsko veči-
no. Opozicijski blok je pa danes bolj
kompakten, kakor prej in bo z vso odloč-
nostjo nadaljeval borbo za suvereniteto
ljudstva. Zmaga opozicijskega bloka je
gotova in zato v vrstah radikalov, še manj
pa v vrstah izdajalskih demokratov, ni
opažati nobenega navdušenja ali zmago-
slavlja.Sigurno je, da bodo pri prvem nasto-
pu v parlamentu propadli in zato se že da-
nes mrzlično pripravljajo, da si z novimi in-
trigami podaljšajo življenje. Glede karak-
terizacije sedanje vlade ni treba povdarjati
nobenih momentov. Ko je ta vlada bila prvič
imenovana 27., smo jo z ozirom na dej-
stvo, da sta imela pri sestavi take vladenajveč zaslug Laza Markovića in Rade Pašić,
obilježili po splošnem tukajšnjem mnenju
kot vlado bloka korupcije in nasilja. Tudi
sedaj sta Marković in Rade Pašić najbolj
živahno delovala za tako rešitev in naše
mnenje torej ostane, kakor je bilo in ka-
kor smo takrat napovedali skorajšnji pa-
dec vlade, ki se je po 17 dnevih izvršil, ta-
ko tudi danes z vso gotovostjo in odločno-
stjo trdimo, da bo življenje te vlade tokrat
še krajše, kakor je bilo poslednjič.

Borzna poročila.

Zagrebska borza.

Zagreb, 21. majnika. (Izv.) Na deviznem
in efektivnem trgu se položaj od včeraj ni
spremenil. V efekti se je trgovala samo
Slavonija.

Devize in valute:

(V oklepaju tečaj z dne 20. majnika.)

Dunaj 11.36—11.56 (11.36—11.56), Italija
358.75—361.75 (358.20—361.20), London 352.30—
355.30 (352—355), Newyork 80.30—81.30 (80.30—
81.30), Pariz 4.465—4.525 (4.40—4.50), Praga
2.385—2.415 (2.381—2.411), Šveica 14.335—14.435
(14.34—14.44), efekt dolar 79.50—80.50 (79—50—
80.50).

Vrednostni papirji:

Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb:
133—134, Hrv. sveopća kreditna banka, Za-
greb: 130.—, Hrv. slav. zem. hipot. banka,
Zagreb: 67—69, Jugoslavenska banka, Za-
greb: 120, Ljubljanska Kreditna banka, tu:
—, Prva hrvatska štedionica, Zagreb: 915,
Slavonska banka, Zagreb: 115—120, Srpska
banka, Zagreb: 140, 7. odstotno državno in-
vestic. posojilo 67—67.50, Dioničko društvo
za eksploatacijo drva, Zagreb: 120—125, Hrv.
slav. d. d. za ind. šećera, Zagreb: 1150, Gut-
tman: 870—900, Slavonija 100—102, Trbovelj-
ska premogokopna družba, tu: 575—595,
Združene papirnice, Vevče: 170—r.**Curib, 21. maja. (Izv.)** Devize: Belgrad
6.95 (6.95), Pešta 0.0060 (0.0065), Berlin 1.32
(1.34), Italija 25.02 (25), London 24.63 (24.62),
Newyork 564.50 (564), Pariz 30.40 (30.45), Pra-
ga 16.75 (16.65), Dunaj 0.007940 (0.007925), Bu-
karešt 2.80 (2.75), Sofija 4.— (4.10), (V okle-
paju tečaj z dne 20. maja.)Prihodnja konferenca Male
antante.**Praga, 21. maja. (Izv.)** »Češke Slovo«
poroča, da se bo vršila prihodnja konferen-
ca Male antante v Pragi začetkom meseca
julija. Konferenca se bo udeležil tudi ro-
munski ministrski predsednik, ki bo, ka-
kor poroča »Prager Tagblatt«, dal nekate-
ra pojasnila o razmerju med Rusijo in Ro-
munijo in vsled katerih je prišlo med Ro-
munijo in Češko ter Jugoslavijo do nespo-
razumljenj.

Nova smer francoske politike.

Pariz, 21. maja. (Izv.) Uradno poroča-
jo, da bo predsednik Millerand še ta teden
prišel pogajanja z različnimi parlamentar-
nimi skupinami. Prvi bo sprejet v avdienci
Herriot, o katerem že danes z gotovostjo
trde, da bo ministrski predsednik. V slu-
čaju, da socialisti vstopijo v vlado, jim bo
prepuštil Herriot 3 ali 4 portfelje, Herriot
pa bi prevzel poleg predsedništva še zu-
nanje zadeve. Če pa socialisti ne vstopijo
v vlado, prevzame zunanje ministrstvo Bri-
and, vojno ministrstvo pa Painlevé. — Her-
riot sam je izjavil, da se o sestavi nove vla-
de ne da govoriti pred odstopom Poinca-
réjevem. Prvi korak nove vlade bo preklic
v starem parlamentu sklenjene finančne re-
forme. Nova bo tudi smer zunanje politike,
ki bo vseskozi pacifiistična. Z Rusijo bomo
poskusili stopiti v dobro razmerje. Z Angli-
jo in z Belgijo bomo vzdrževali bratske
vezi. Iz Amerike je prinesel Herriot s se-
boj najlepše vtise in on ne more tajiti svo-
jih velikih simpatij za Ameriko. Ravno ta-
ko ga navdajajo tudi prijateljska čuvstva
za italijansko ljudstvo — »za ljud-
stvo«, kar je Herriot izrečno naglašal.

VLADA V ZADREGI.

Belgrad, 21. maja. (Izv.) Vlada prijavlja, da se bo parlament sestel šele 1. ali 2. junija in sicer naj bi se na prvi seji določil dnevni red prihodnje seje, ki bi se sporazumno sklicala. Po današnji večerni seji vlade so ministri izjavljali, da je prepuščeno Pašiću, da v sporazumu s Ljubo Jovanovićem določi dan prvega sestanka narodne skupščine. Obenem razširjajo radikali vesti, da bodo poskusili stopiti v stik s parlamentarnimi strankami, da bi dobili večino v svrhu sporazumne odgoditve narodne skupščine, da bi na ta način odpadla odgoditev z ukazom, ker bi v tem slučaju poslanci ne dobivali dnevnice. Kar se tiče prvih vesti glede sklicanja parlamenta za 1. ali 2. junij, jim opozicijski krogi ne verjamejo, temveč smatrajo, da bi radikali s tem radi prevarili opozicijo in jo v ugodnem trenutku iznenadili ter si na ta način zagotovili večino. Zato je vodstvo opozicijskega bloka obvestilo vse svoje poslance, naj bodo pripravljeni, da na prvi poziv odpotujejo v Belgrad in zrušijo vladno nasilje in korupcije in vpostavijo suvereniteto ljudstva. Kar se pa drugih vesti tiče, so samo ponoven dokaz, da vlada nima poblastila odgoditi parlamentarne seje in zato takim metodam in špekulacijam radikalov nihče ne bo nasledel.

DR. KOROŠEC POTUJE V SOLUN.

Belgrad, 21. maja. (Izv.) Kakor poročajo tukajšnji listi, odpotuje dr. Anton Korošec v Solun.

»Marš na polje!«

Belgrad, 21. maja. (Izv.) Današnja Pribičevićeva »Reč« se silno razburja radi naše konstatacije, da je Pribičević ob priliki svoje audienice bil pregan iz dvora z besedami: Marš na polje! »Reč« operira z raznimi jezuitizmi in sličnimi izrazi, vendar si naše konstatacije ne upa dementirati, ker se o njej v Belgradu splošno pripoveduje in je vsakemu znano, da je bil Pribičević v resnici zašel v tako sramoto. V potrdilo citiramo, kaj prinašajo o tej audienici in vlogi Pribičevića današnje »Novosti«, ki pišejo: »Vsak čas se izvedo nove okolnosti, ki so se izvršile v toku krize. Izve se, da je Pribičević igral zelo aktivno vlogo. V svoji nori fiksni ideji, da on edini rešuje državo, je izvrševal stalen pritisk na drugega ustavnega faktorja in v teh svojih poskusih je prešel dovoljene meje, tako da je prišlo do zelo interesantnih scen in da je bil vržen iz dvora.«

Nadalje pišejo »Novosti« tudi o vlogi »belorukev« in pravijo: »Ravnatoko se popolnoma gotovo izve, da so tudi neodgovorni faktorji igrali gotovo vlogo. Zdi se, da se je maneuver z oficirskim korom, posebno z mlajšimi posrečil. Bili so v dogovoru z radikalnimi eksponenti, da stopijo takoj v akcijo, če dobi blok vladu. V tem slučaju bi zadržali uglednejše predstavitelje opozicijskega bloka, da ne bi mogli zapustiti svojih stanovanj. Druga, večja skupina pa bi intervenirala na odgovornem mestu, da se odloči v korist spremembi. Ne ve se, v koliko so te stvari delovale na razvoj, vendar pa najbolj označujejo težino položaja, v katerem se nahajamo. Tudi drugi detalji še niso znani. Ali počasi se izve za vse manevre Pašića in Pribičevića.«

Novo nasilje nad ljudstvom.

Belgrad, 21. maja. (Izv.) Danes je muslimanski klub dobil poročilo, da je imel v Gornjem Vakufu večeraj poslanec Kurbević sestanek zaupnikov v zaprtih prostorih. Za časa zborovanja je vdrl v sobo predstojnik tamošnje policije Žaravica z žandarmarijo ter z bajonetni in puškinimi kopiti razgnal zbrane zaupnike. Le prisotnosti duha in mirnosti zborovalcev se je zahvaliti, da ni prišlo krvoprelitja.

PROTIŽIDOVSKI IZGREDI V ROMUNIJU

Bukarešt, 21. maja. (Izv.) V raznih romunskih mestih je prišlo do krvavih izgredov proti židom. Na čelu protižidovskega gibanja stoje dijaki, ki po celi deželi nagovarjajo ljudi, naj z židi opravijo. Tudi v glavnem mestu je prišlo do izgredov. Doselej je bilo ubitih okoli 12 židov.

LETALSKI PROMET NA ČESKEM.

Praga, 21. maja. (Izv.) »Prager Presse« poroča, da bodo na Češkem vpeljali reden letalski promet med Prago in znanimi češkimi kopališči. Med Parizom in Prago pa bodo uvedli nočni letalski promet. Letala bodo zapuščala Pariz v polnoči in prihajala v Prago jutraj.

EKSPLOZIJA NA VOJNI LADJLI.

Toulon, 21. maja. (Izv.) Na križarki »Patrie« je eksplodirala granata. Ubitih je 13 mornarjev.

LETALEC PELETIER PONESREČIL.

Pariz, 21. maja. (Izv.) Peletier je priletel danes v Shanghai. V Pariz je brzojavil, da se mu je pri spustitvi na zemljo aparat popolnoma pokvaril, on in njegov spremljevalec pa sta ostala nepoškodovana.

KONČAN TRIMESEČNI ŠTRAJK.

Hamburg, 21. maja. (Izv.) Štrajk prištaniških delavcev, ki je trajal 3 mesece, je danes končal.

ANGLIJA ZA NAGLO IZVEDBO IZVEDENISKEGA REPARACIJSKEGA NAČRTA.

London, 21. maja. (Izv.) Reuter poroča, da se bo angleška vlada z vso silo zavzela za to, da prizadete države čim prej sprejmejo reparacijski načrt izvedencev in sicer v njegovi celoti, brez vsakih modifikacij.

PRED NOVO FRANCOSKO VLADO.

Pariz, 21. maja. (Izv.) Painlevé je izjavil, da bo Francija v kratkem prenehala z zasedbo Poruhrja.

Pariz, 21. maja. (Izv.) Socialist Boncourt je izjavil, da si bo prizadeval na vso moč pregovoriti socialiste za vstop v vladu.

SESTANEK NEMŠKEGA DRŽ. ZBORA.

Berlin, 21. maja. (Izv.) Predsednik državnega zbora Loebe je sklical sejo parlamenta za 27. maja.

Pašićeva bojna napoved.

V kakšnem duhu bi vladala Pašić-Pribičevićeva vlada, ako bi se ji dala svobodna volja, dokazuje med drugim načrt interkonfesionalnega zakona, ki so ga skovale te dni radikalne in demokratske butice v tozadevnem odseku. Demokratsko časopisje ta produkt reakcionarnega duha že zdaj z velikim veseljem pozdravlja, dasi — čisto odkrito rečemo — nima niti oddaleč tistega praktičnega pomena, ki mu ga naši reakcionarji pripisujejo. Pač pa je z načelnega stališča važen za presojo duha, ki vlada danes v Belgradu.

Gospodje interkonfesionalnega odseka so se spomnili na blagopokoj. Jožefa II. in določili, »da ima država kontrolo nad stiki konfesionalnih organov z verskimi poglavarji, ki živijo v inozemstvu.« — Te veze, pravijo ti mračnjaki dalje, »so dovoljene samo, ako jih odobri državna oblast.« — Tako n. pr. bi gospod Gregor Žerjav, ako bi avanziral do ministra za vere, cenzuriral korespondenco katoliških škofov z Rimom in narobe. Žalibog nam gospodje ne povedo, na kaj se ima državna cenzura v tem slučaju nanašati. Po zakonu, ki so ga skrpucali, bi bila ta cenzura čisto neomejena in bi mogla vlada vsako zvezo katoličanov z njihovim verskim poglavarjem poljubno prekiniti. Torej bi škofje in papež v svoji medsebojni na verske zadeve nanašajoči se korespondenci ne uživali niti tiste svobode, ki jo po § 17 ustave uživa vsak državljani, ki sme občeavati s komurkoli v inozemstvu (kakor smejo tudi inozemci z nami), ne da bi se smela kršiti »tajnost pisma, brzojavnih in telefonskih poročil razen ob kazenski preiskavi, mobilizaciji ali vojni.« Sicer pa ustava tudi v § 13 določa, da se »cenzura sme ustanoviti samo ob času vojne ali mobilizacije, in sicer za stvari, naprej določene z zakonom.« Kakor se jasno vidi, je slavni interkonfesionalni odsek šel mimo teh ustavnih določb in uvaža niti po predmetu in obsegu niti po kakršnihkoli drugih kriterijih omejeno cenzuro nad občeavanjem vernikov s svojim verskim poglavarjem in to v mirnem času, ko je vsaka cenzura pismene korespondence sploh izključena.

Gospodje so torej ustvarili nov protustaven izjemni zakon, tokrat za cerkev, pravijo pa, da je »svoboda vere in vesti zajamčena« in da »vse veroizpovedi urejajo samostojno svoje notranje verske posle!«

Pri tem pa so ti imenitni zakonodajci pozabili, da se njihova vlada nahaja že celo leto v štadiju pogajanj z Vatikanom za konkordat. Člani interkonfesionalnega odseka bi morali biti zdaj vsaj v toliko poučeni, da Vatikan nikoli ne bo pristal na konkordat, ki ne bi jamčil absolutne svobode cerkvenega poglavarja, da občeuje s svojimi verniki brez vsakršne omejitve in oni z njim, kajti to velja danes prav v vseh državah sveta, bodisi da imajo konkordat s cerkvijo bodisi da je cerkev od države ločena. Mar mislijo brihtne glavi, ki so v Belgradu skuhale ta svoj interkonfesionalni zakon, da bodo lahko navzlic konkordatu in proti njemu svobodo občeavanja med Rimom in katoliško Jugoslavijo omejili z drugim zakonom? Kdo pa bo s takimi postavodajci potem sploh sklepal konkordate?

Pa še drugo veselje so si privoščili ti umni gospodje. Kancelarparagraf, ki je v ustavi po prizadevanju poslancev Jugosl. kluba omiljen, so zdaj formulirali z vso ostroostjo in prisojajo vsakemu »cerkvenemu organu«, ki bi na verskih stankih, bodisi v cerkvi, bodisi izven nje »igral kako politično vlogo«, oziroma se zavzemal za to ali ono politično stranko, do 6 mesecev zapore ali — odpust iz službe! Gospodje bodo torej zdaj tudi že duhovnike odstavljali. Pozabili so samo še določiti, da jih smejo tudi le oni nastavljati. Čemu niso neki še ustanovili najsvetejšega sinoda z »oberprokurorjem«, ki bi kato-

liško cerkev v Jugoslaviji vodil mesto papeža in škofov?

»Slovenski narod« meni, da se s tem kancelarparagrafom »izpodnese SLS temelje«, da bo zdaj »padla vsa njena mogočna zgradba«, da gre »za biti ali ne biti« katoliške stranke v Sloveniji. Prazne nade! V Belgradu lahko sklenejo sto takih kancelarparagrafov in še hujših, pa ne bo izpadel niti en kamen niti iz stavbe katol. cerkve niti iz organizacije SLS. Prvič: se noben »cerkveni organ« ne bo po njem ravnal. Če pa bo država »cerkvene organe« zaradi tega preganjala, bo okrepila tako cerkev kakor v SLS organizirano katoliško ljudstvo. Če so samostalni demokratski skupaj s svojimi pajdaši iz radikalne stranke tako bedasti, da hočejo začeti ero persekucije katoliške cerkve, duhovništva in z njim tesno povezanih vernikov in njihovih političnih strank, če hočejo izvajati nasilje nad svobodo besede in vesti v cerkvi in izven nje, potem si sami pletejo vrv okoli vratu. Organizacije katoliškega ljudstva niso nikoli tako cvelele kakor takrat, ko so bile preganjane, ko so njihovi pristaši za svoje prepričanje tvegali osebno svobodo in udobnost ter socialni in državljanski položaj. Končno pa ima cerkev tudi ob kancelarparagrafu toliko sredstev svoje duhovne misije z ozirom na javno življenje na razpolago, katerih ji nobena država na svetu nikoli ne more odvzeti, da je triumfalno vpitje naše demokratskega časopisja silno smešno. Cerkev nikdo ne more zavezati ust, da ne bi vplivala na javno življenje v smislu in smeri svojih moralnih in socialnih nazorov, četudi bi jo oblegali milijoni bajonetov in če bi jo stražili celi legijoni žandarjev.

Pač pa bi ta nameravani napad na versko svobodo slovenskih in hrvatskih katolikov pomenil otvoritev vojnega stanja med državo SHS in mogočno vesoljno katoliško cerkvijo. Pomenil bi poglobitev brezdnosti, ki ga je izkopal med pokrajnami to- in onstran Save velesrbski pravoslavni šovinizem in absolutizem. Z eno besedo, škodoval bi največ onim, ki so otvorili kulturni boj in naše državnoopravne in socialne probleme, komplicirali še z versko-kulturnim. Pašić in Pribičević igrata zelo nevarno igro in netita iskre, ki se znajo zelo lahko razpihniti v velik plamen. Pašić je napovedal boj hrvaškemu in slovenskemu narodu. Pašić napoveduje zdaj boj tudi naši cerkvi in veri. Zgodilo se mu bo, kakor vsem, ki so se lotili tega posla in ki so bili več kakor Pašić.

Pod reflektorjem.

Zgodovina se ponavlja. Državniki in kralji, ki se iz zgodovine uče, so dobri krmilarji države in uspešni delavci za ljudski blagor. Kljub temu pa je državnikov ter kraljev bilo, je in bo, ki se začno iz zgodovine učiti šele, ko so pri skušnji propadli.

Najzanimivejša poglavja zgodovine izpolnjujejo dela takozvanih velikih vladaric, žena na kraljevskih prestolih, ki so se odlikovale po izredni energiji in odločnosti, dostikrat brez ženske miline v vsem svojem delovanju. Katarina Medicejska, Elizabeta Angleška, Katarina II. Same velike žene, državnice — kraljice — diplomatke. Danes niti eden njihovih naslednikov ne nosi več krone. Potomci so končali ali na šafotu ali v pregnanstvu.

Mali vzroki imajo mnogokrat velike posledice. Tak mali vzrok je imel tudi za posledico, da smo izgubili v Banatu velike in bogate kraje v korist Romunije. Belgrajska »Republika« piše: »Na prostoru med Žomboljo, Srbsko Klarijo in Čenejo, ki smo jih odstopili Romuniji, je 6000 orolov zemlje, last gosp. Moczonija. Če bi bila ta mesta ostala pod nami, bi prišla pod agrarno reformo. Ker pa so pripadla Romuniji, kjer so velika posestva, bo g. Moczonij ostal lastnik tega veleposestva. Čudili smo se, zakaj se ravno tu popravlja meja ter da odstopamo več našega življa Romunom kakor ga oni vračajo nam... To je samo zato, da posestvo g. Moczonija uide agrarni reformi... Toda kdo je ta Andraš Moczonij? On je zet predsednika mažarske vlade grofa Bethlena. Tedaj radi tega? Nel G. Moczonij je še nekaj drugega. On je višji dvorni lovec romunske kraljice Marije. Naj naša vlada pobije točnost te trditve. G. Moczonij je hotel tudi to pot spremljati romunski dvor po Evropi, pa se je predsednik romunske vlade gosp. Bratianu temu uprl.« Tako imenovani belgrajski list. Odgovora vlade še nismo brali.

Rasputin je pomagal pogubiti tudi rusko dinastijo.

Sobotni »Balkan« piše: »Ko se je na Francoskem po zopetnem padcu Napoleona restavriralo kraljestvo pod Ludovikom XVIII., se je ustanovila meščanska monarhistična stranka in izvoljen tak nov

parlament, ki je bil tako zvest kralju, da ga je ta sam nazval »chambre introuvable« — (parlament, ki ga ni). Parlament in cela monarhistična večina so bili bolj kraljevski od kralja samega, postali so kralju že priskutni, ker so, kakor pravi star francoski pisatelj, kraljem priskutni preveč zvesti ljudje. Ludovik XVIII. je hitro nagnal to netečno monarhistično stranko, je pozneje, toda proti svoji volji, sam šel po sledovih njene usode... Tako »Balkan«, list Pašićeve familije. Da ne bo pomote v zgodovini, je treba to stvar malo popraviti. »Balkan« je res čisto lepo opisal tisto francosko stranko, kateri je sedanja naša vlada za las podobna. Dejstvo je res, da je drugo francosko monarhijo pomagala uničiti prav ta stranka, ki je vladala po metodah Pašića in Pribičevića. Te radikale, korupcioniste, nasilnike in plazivce je Ludovik XVIII. dobro poznal. Zato jih je kar zgrda napodil. Toda ni šel po njihovi poti Ludovik XVIII., pač pa njegov sin Karol, ki je to stranko zopet napravil za državotvorno. S temi francoskimi centralisti je padel Karol in z njim burbonska dinastija. Toliko radi tega, da se zgodovinskim dejstvom ne bo delala krivica.

Naš zaveznik Poincare je bil strašen militarist. Pašić in njegova vlada sta bila pa bolj francoska kot Poincare sam. Prava francoska bolezen! Pa so se zmenili, da je treba tej vojaški — in tudi denarni! — zvezi dati duška. Naš kraljevski par bi se bil meseca maja, v družbi Pašića seveda, moral peljati v Pariz, kjer so projektirali tak sprejem, kakor ga ni doživel še noben evropski vladar v Parizu. Pa je francosko ljudstvo povedalo svojo: da g. Poincare ni Francija, dasiravno je g. Poincare v Franciji mnogo pomenil in uživa še danes osebno splošno spoštovanje. Povedalo je pri volitvah, da Poincarejeve politike ne odobrava. Zmagala je druga struja miru in sporazuma z Angleži, Nemci in Rusi. Parada je odpadla, Poincare je padel — Pašić je pa ostal. Pri nas je namreč država — on!

Mesto Poincareja smo dobili za zaveznika Mussolinija. Z njim smo zvezani politično in denarno. Saj nam bo Italija za drag denar posodila svoje lire in nas s tem gospodarsko zaslužila. Mussolini in Pašić se ljubita, Slovencev in Hrvatov pa oba skupaj nemarata.

Davidović je v nedeljo opoldne zvedel pri kralju, da ne bo dobil vlade, ker bi bilo v njej premalo Srbov. Zagotovljenih pa je bilo za njegovo vladu blizu 60 srbskih glasov poleg 120 slovenskih in hrvatskih. Sedaj pa smo zato dobili vladu, iz katere so izključeni vsi Slovenci in Hrvati. Kdo to razume? Mi smo narod druge vrste, določeni le za plačevanje davkov, naši sinovi le za vojaške pod komando srbskih generalov! Naša zemlja pa je v čisljih le radi svojih lepih letovišč.

Pa se nam je že večkrat tako godilo. Tistih, ki so nam delali krivico, ni več! Slovenski rod pa je ostal in bo ostal! Tud to nas uči zgodovina. Ks. Zar

Politične vesti.

+ Kaj se slovenskim demokratom vse ne sanja. Oba slovenska demokratska lista priobčujeta kot izredno senzacija nek članek v splitskem »Jadraniu«, v katerem se vidovdanska ustava hvali kot »genijalno« delo. Pravita, da je tisti članek napisal hrvaški duhovnik, da je »Jadrani« glasilo »dalmatinskih klerikalcev« in da bo dotični duhovnik gotovo kmalu dobil somišljenikov v Sloveniji, če jih že nima. Potem bo pa SLS konec... »Narod« vé tudi povedati, da je že več slovenskih duhovnikov poslalo »Slovencu« dopise, v katerih se izražajo proti politiki SLS, da pa so ti dopisi romali v koš. Summa summarum: V SLS se pripravlja revolucija, vse je nezadovoljno, in lepega dne bodo pristaši SLS in corpore odmarširali k demokratu, oziroma bodo poljubili Pašiću brado... Mi smo šli v »Jadrani« pogledat in smo v št. 10 tega lista res našli članek, podpisan od svečenika Dr. I. Š., ki pa ni Dalmatinec, ampak »odlični Slovenec, narodni veterani, koji od nekog doba boravi v jednom primorskem mjestu u Dalmaciji« in je poslal uredništvu »Jadrana« svoja počitniška razmišljanja o jugoslovanski politiki, ki so pa vrlo konfuzna. Hvali vidovdansko ustavo, ker je uničila srbsko in hrvaško državno pravo in spaja vsa tri jugoslovanska plemena v eno celoto, ki naj vzajemno delujejo v parlamentu. Odlični narodni veterani pa takoj pripominja, da imajo jugoslovanska plemena vsako svoje posebnosti, da rabijo slejkoprej vsako svoj center in da bi bilo treba kompetenco po vidovdanski ustavi določenih samouprav razširiti; on je celo za to, da bi se veliki župan Hrvatske imenoval ban in da bi se v Zagrebu sabor bavil tudi s slovenskimi zadevami! Kakor vidimo, je to nek zelo zmešan politik in je uredništvo »Jadrana« to samo uvidelo, ker priobčuje ta članek z ve-

liko rezervo, češ, da ga obelodanja samo zato, da Hrvati vidijo, kako o »hrvatski politiki sudi brat Slovenec, i ako se ne slažemo sa svim izdvojenim odličnog slovenskog veterana.« — Sine ira et studio povemo, da bi si bil g. urednik »Jadrana« lahko izbral drugega »brata Slovenca«, če je hotel naše dalmatinske somišljenike seznaniti z mnenjem, ki ga ima slovensko ljudstvo o hrvatski državopravni politiki. Sicer pa naši dalmatinski somišljeniki takih posebnih izjav sploh ne rabijo, ker so o mnenju slovenskega ljudstva hvalabogu itak sami dobro poučeni. Zato se »Jadrana« čudimo tembolj, ker sam stavlja debel klicaj k trditvi »odličnega veterana«, da je vidovdanska ustava »po Hrvate najboljša«. Vidovdanska ustava je po svojem duhu centralistična, njene samouprave so zgolj eksekutive osrednje oblasti brez zakonodajne avtonomije in garantirajo nadvlado srbstva, dočim naivni »slovenski veterani« misli, da ta ustava negira tudi srbsko državno pravo. Po besedilu ga res ne omenja, stvarno ga pa utruje, dočim vse obojosti slovenskega in hrvatskega naroda negira ter njune kulturne in gospodarske potrebe enostavno prezira. — Končno pa bodi omenjeno, da »Jadrana« nikakor ni glasilo dalmatinske HPS, kajti v Dalmaciji izhajajo trije listi, ki slone na načelih HPS in »Jadrana« je samo eno izmed njih, ki časih hodi svoja pota. Na vsak način pa se tudi »Jadrana« trdno drži političnih smernic celokupnega hrvatskega in slovenskega ljudstva in taki članki kakor omenjeni, so navaden faux pas, ki nas čisto nič ne vznemirja. Naši demokratarji se zelo motijo, če delajo iz tega tako dalekosežne zaključke. To so že večkrat delali, pa so se njihove nade vsakokrat izjalovile. Končno so tudi katoliki lahko različnega mnenja o tem ali onem, toda kadar mislijo demokrati iz tega vleči profit, se vselej pokaže, da je ni trdnije fronte na svetu kakor ona, ki sloni na katoliškem svetovnem naziranju.

Iz zunanje politike.

* Spor med Masarykom in Kramarjem. Praški listi poročajo, da je prišlo med predsednikom Masarykom in dr. Kramarjem do resnega spora, ker je prišla na dan spomenica, ki jo je bil napisal dr. Kramar na naslov grofa Stürgkha takrat, ko je bil na Dunaju zaprt. V tej spomenici zatrjuje dr. Kramar, da je bil on vedno na strani »zmernih« Čehov in da je vedno nastopal proti protijavniškemu češkemu radikalizmu. Na objavo te spomenice so Kramarjevi »Narodni Listi« odgovorili, da jo je treba razumeti iz tedanjega duševnega razpoloženja dr. Kramarja. Objavo spomenice pripisujejo krogu Beneš—Masarykovemu, ker se je ta spomenica nahajala v tajnem arhivu, do katerega ima dostop samo Masaryk—Beneševa skupina. Kot vzrok za objavo navajajo, da se hočeta ministrski predsednik Švehla in dr. Beneš iznebiti dr. Kramarjeve konkurence za mesto predsednika češko-slovaške republike, za katero se potegujeta onadva sama.

Beleške.

Jutrovska reklama. Včeraj je »Jutro« poskusilo izid vladne krize izkoristiti proti »Slovenec« v svoje običajne reklamne svrhe. Reklama pri Ribnikarjevi »Aloma-company« že menda nič ne zaleže. Zato jo je »Jutro« ubralo nazaj na dobro utrto pot samohvale na račun drugih in tako je na naš račun včeraj napisalo, »da se »Slovenec« v svoji politiki zaletava kakor veša sem in tja«, »da svoje bralce namenoma mitificira«, »da je izgubil vsak čut za poštenje in moral« in končno z glavno, »da je »Slovenec« s svojo poročevalsko službo popolnoma odpovedala, dočim je »Jutro« seveda vse natanko že naprej vedelo, kaj in kako bo. V takem tonu je pisan cel včerajšnji uvodnik »Jutra«. — »Jutrova« samohvala bi bila upravičena in njegovi napadi na neinformiranost »Slovenca« utemeljeni, če bi bili resnični. So pa vse prej kot to! »Jutro« očita »Slovenec«, da je bil slabo informiran. Kdor pa pregleda zadnje številke našega lista, se bo prepričal, da je bilo ravno nasprotno res in mi trdimo z mirno vestjo, da je ravno »Slovenec« kot dnevnik tudi dnevno natanko poročal kakšen je bil položaj ta dan in kakšen ta dan. Da se je položaj od dne do dne izpreminjal, kar je pri vsaki politični krizi nekaj popolnoma naravnega, tega vendar ni kriv »Slovenec« in »Slovenec« je vršil samo svojo časnikarsko dolžnost, če je poročal o položaju in o stanju krize vsak dan tako, kakor so pač stvari stale, in zato je tudi povsem naravno in logično, da je položaj tudi vedno vsakokratnemu stanju razpleta krize primerno komentiral. »Slovenec« ni ugibal, ali bo dobil ta ali oni politik mandat za sestavo vlade, ampak je o vsakokratnem stanju krize vestno poročal, tako da ni bilo treba postati nobenemu njegovemu naročniku »baceke«, ampak si je na podlagi naših poročil lahko vsak sam ustvarjal svojo sodbo in je ugibal lahko na lastno pest. Če pa smatra »Jutro« politično poročanje za neke vrste ugibanja z

izmišljenim primesom, ki ga diktirajo želje, in če smatra, da je najbolje informiran tisti, ki najbolje ugane, namesto da bi točno in objektivno poročal, mu mi tega veselja absolutno ne maramo kratiti. Če hoče »Jutro« operirati z ugibanjem, bi mu svetovali, naj pri bodoči krizi postavi totalizator, kjer bodo ljudje lahko na bodoče ministrske predsednike stavili kot na konje pri dirkah. Potem bodo mogoče tudi »Jutrovci« razumeli razliko med ugibanjem na slepo srečo in med objektivnim poročanjem.

Kaj »Narodu« ni prav? »Slov. narode« odgovarja na naš včerajšnji uvodnik tudi z uvodnikom, ki bi bil pa lahko mnogo krajši kot je in bi se lahko glasil tako, da »Narode« ne razume, če pravimo, da se bomo borili za revizijo vidovdanske ustave na podlagi vidovdanske ustave. Po svetu, zlasti v parlamentarno vladanih deželah, je pa že tako, da se da voditi borba za izpremembo kakšnega stanja samo na dva načina: Ali z revolucijo, s silo in z orožjem v roki, ali pa na parlamentaren in legalen način na podlagi obstoječega stanja. Z obstoječim stanjem je človek lahko zadovoljen ali pa nezadovoljen. Kdor je nezadovoljen z obstoječim stanjem, ob enem pa kulturni človek, ne bo posegal po revolucionarnih sredstvih brez skrajne potrebe, ampak bo poskušal, da na podlagi danega in obstoječega stanja in na podlagi obstoječih zakonov mirno agitira za svoje naziranje in to tako dolgo, dokler ne dobi parlamentarne večine za svoje naziranje. Izobraženi in ne krivičljivi ljudje povsod d e f a c t o priznavajo obstoječe stanje, to priznanje »de facto« pa ni nikaka ovira, da se ne bi borili z vsemi legalnimi sredstvi proti obstoječemu redu, če jim ta ni všeč. Angleški labouristi so se borili proti obstoječemu stanju na podlagi stare zakonodaje, in sicer tako dolgo, da so dobili tako večino, ki jim omogoča ustvaritev novega stanja. Francoska opozicija se je borila proti Poincaréju na podlagi obstoječega pravnega stanja (ponovimo: pravnega, kar se ne pomeni »pravičnega«). Borili so se tako dolgo, da so dobili tako parlamentarno večino, ki jim omogoča danes, da na miren in nekrvav način staro stanje ali izpremene ali pa ustvarijo nekaj popolnoma novega. Tako je povsod in tako je tudi pri nas. Tudi mi se bomo borili proti sedanjemu vladnemu sistemu in proti vidovdanski ustavi na podlagi obstoječih zakonov in obstoječe ustave tako dolgo, dokler ne bomo prišli tako daleč, da jo bomo lahko po potrebi izpremenili. Ata so pa danes že nekoliko stari in zato se ne čudimo, če so že precej tega pozabili, kar bi se bili morali naučiti kot jurist.

Dopisi.

Iz Prekmurja. Vedno bolj se kaže, da je apostolsko potovanje škofa dr. Karlina po Slovenski Krajini zgodovinskega pomena in važno ne le v cerkvenem, ampak tudi v državnem oziru. Verniki ogrske narodnosti v Dolnji Lendavi in v Dobrovniku so tekmovali s svojimi slovenskimi sodržavljanji, da dostojno sprejmejo visokega cerkvenega dostojanstvenika, in so z vzkliki v svojem jeziku, s slavoloki, šopki in zastavami pokazali apostolskemu administratorju svoje spoštovanje in svojo udanost. Ko pa je cerkveni knez na potu iz Dobrovnika v Bozdravljen od občanov prve slovenske občine — v občini Strehovec — srčno pozne (napis na slavoloku) stopil na čisto slovensko ozemlje, se je moglo še le vprav uvideti, kako globoko je hrepenelo to dobro, verno in pobožno ljudstvo po škofu svojega rodu, po besedi božji v svojem jeziku. In ko se je izpolnilo to hrepenenje, je z elementarno silo bruhnilo na dan veselje in navdušenje, ki se ne da popisati, ki se mu ni moglo nič ustavljati, ki je potegnilo za seboj morebitne dosedanje dvomljivce o trajnem obstoju sedanjega položaja, ki je prevzelo (v Gornjem Prekmurju) celo drugoverce.

Brezbrojni slavoloki, nagovori voditeljev in zastopnikov ljudstva, pozdravi šolske mladine, prijazni obrazi, okrašene cerkve, hiše in ceste, množestveni banderili, večerne serenade itd., kar vse se slikovito ponavljalo v posameznih župnijah, vse to izraža hvalažno radost nad prihodom naslednika sv. Metoda — po več kot tisočletnem presledku. »Postal si naš, mi pa Tvoj« tako je kratko izražal napis na slavoloku v Bogojini novo razmerje ljudstva do škofa. Zdi se, da so široke prekmurske ceste preozke za ljudske množice, ki spremljajo voz presvetlega škofa, prostrane cerkve protestne za število vernikov, ki se gnetajo v bližino svojega novega nadpastirja. Med posameznostmi je zlasti omeniti prisrčen sprejem škofa v Bogojini, njega sijajni vohod na štirivprežnem vozu v Beltince, kjer je bil gost patronice grofinje Zichy, in pa mogočna manifestacija za slovensko cerkveno upravo v Murski Soboti.

Škof dr. Karlin neumorno vrši svoje nalogo, deli sveto birmo, oznanjuje božjo besedo, izvršuje druga cerkvena opravila (n. pr. v Kančevcih posvetitev novega zvona), sprejema številne deputacije ter se posvetu-

je, kako urediti cerkvenopravne zadeve, ki so v Prekmurju precej različne od onih v ostalih delih lavantinske škofije. V tem zmislu je imel v petek, 9. maja v Dolnji Lendavi konferenco z duhovščino te dekanije, teden pozneje pa v Kančevcih z duhovščino Murskosobotskega okrožja. Prihodnji teden ga čaka pot ob najsrajnejši meji Gornjega Prekmurja.

Birmancev je bilo dosedaj v Dolnji Lendavi 3. in 4. maja) 2100, v Dobrovniku (5. maja) 930, v Bogojini (6. maja) 682, v Turnišču (7. in 8. maja) 1015, v Črenčevcih (10. maja) 1220, v Beltincih (11. in 12. maja) 1751, v Murski Soboti (13. maja) 1218, v Martijaneh (14. maja) 242 in v Kančevcih (15. maja) 131, skupaj 9262. Upravičeno je upanje, da bo kanonična vizitacija škofa dr. Karlina, ki si s svojim ljubeznivim in modrim nastopom osvaja srea duhovnikov in vernikov, trajno utrdila tisto vez, ki družbi Prekmurje z Jugoslavijo in z lavantinsko škofijo.

Murska Sobača — Gornja Radgona. Dne 3. in 4. maja je vprizorila mešč. šola v Murski Soboti sijajno uspešno pravilčno igro »V kraljestvu palčkove«. Dvakrat zaporedoma se je napolnila velika dvorana pri Ditrlichu. Videlo se je, da so se dijaki uživali v svoje vloge, igralo se je izborno. Naravnost presenetila pa je krasna scenerija. Seda pa nameravajo dijaki vprizoriti to igro na dan izleta v Gornjo Radgono dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer. Želimo jim obilo uspeha tudi tam. Občinstvo v Gornji Radgoni pa opozarjamo, da ne zamude lepe prilike posetiti to prireditev. Dobiček od predstave je baje namenjen za izlet dijakov meščanske šole v Slovenijo: Ljubljano—Bled—Golica—Bohinj—Maribor.

Laško. V sobotnem »Jutru« se je razšpilil njegov dopisnik, ki se hvali, kako se je posrečilo tukajšnjim demokratom sestaviti kandidatno listo za volitve v občinski odbor, ki se vrše dne 21. junija 1924. Pozivlja volivce, da si ogledajo to listo, kar mu radi ugodimo, da bomo vsaj vedeli, koga vo-

liti. Zapazili smo: Dr. Roš, najemnik, Braunsels, najemnik, Vydra, najemnik, Pleškovič, najemnik, Pirtovšek, najemnik, Cetina, najemnik, Klepec Rudolf, najemnik in obrtnik brez obrti. Pa pustimo to, drugače pridemo do številke 17, pa se bo vedno enako glasilo. Ugledne tukajšnje posetnike pa so postavili na 11, 14, in 15. mesto, ker so že danes lahko prepričani, da ne bodo izvoljeni. Demokrati se trkajo na sokolska prsa, da jim je zasigurnih 12 do 14 odborniških mest, kar pa sami ne verjamejo, ker vedo, da jim bo pripomogla SLS, da se bodo zadovoljili z nekoliko manjšim številom teh častnih mest.

Rimske Toplice. Občinske volitve v občini Laško, katere se vrše 21. junija, groze demokratom, ga bodo poraženi in dr. Roš ne bo več sedel na županskem stolčku. To pa je gospoda iz demokratskega tabora spravilo iz ravnotežja. Vrgli so se zadnje dneve preteklega tedna na agitacijo za sestavo kandidatne liste v občini Marija Gradec, ki je znana stara ljudska trdnjava. V petek, dne 16. t. m. popoldne, se je pripeljal dr. Roš tudi v Rimske Toplice za zbiranje podpisov. Iz Rimskih Toplic je potem dr. Roš odposlal nekatere gospode na agitacijo po vaseh, dobili so res nekaj podpisov, pa že v nedeljo je večje število dotičnih podpisnikov izjavilo, da niso vedeli, kaj so podpisali in da bodo volili slej ko prej s Slovensko ljudsko stranko. Dr. Roš je celo klical in vabil može k sebi po telefonu na železnici, ki pa je menda državna last. Tako vemo, da je dal klicati iz postaje Rimske Toplice po telefonu na čuvajnico na Gračnici naj tam službojoči čuvaj Godec takoj obvesti par minut od tam oddaljenega posetnika Kokotca po domače Martinška, naj pride takoj v Rimske Toplice, kjer ga pričakuje dr. Roš. Kokotec je potem pravil ljudem, da ga je dr. Roš klical k sebi zaradi volitev. Dr. Roš, ali bi ne bilo boljše, da daste napraviti sami telefon po vseh vaseh Marijagraške občine, da se vam ne bo treba posluževati telefona, ki je državna last, v svoje agitacijske namene?

Dnevne novice.

— Dr. Janez Vavpotič †. Včeraj popoldne je po dolgi, zelo mučni bolezni umrl v Novem mestu starostar slovenskih zdravnikov g. dr. Janez Vavpotič. Pokojni je bil rojen 23. junija 1846 v Kranju, študiral je v Ljubljani in Gradcu, kjer je promoviral 10. decembra 1873. Lani je praznoval 50 letni jubilej doktorstva. Težka so mu bila dijaška leta in le z delom in trudom je dosegel svoj cilj. Zdravniško prakso je prišel v Kamniku, odkoder se je priselil kot uradni zdravnik v Postojno in od tam leta 1888. v Novo mesto, kjer je deloval urad 35 let. Kot zdravnik je bil vedno skrajno vesten, neutrudljiv pri izvrševanju svojega poklica in ljubezniv tovariš in družabnik. Povsod je organiziral vzorno zdravstveno službo in uveljavljal moderna higijenska načela. Bil je vesten podpornik dijaštva in ga je dijaško podporno društvo v Novem mestu izvolilo za častnega člana. Pokojnik je bil od leta 1875. član Slovenskega zdravniškega društva. Svetila mu večna luč!

— Predsednik izpraševalne komisije za državoslovni državni izpit razglašajo: Absoventi juridične fakultete, ki hočejo v poletnem tečaju 1924 pred izpraševalno komisijo za državoslovni državni izpit v Ljubljani polagati izpit, morajo vložiti svoje prošnje pri predsedništvu izpraševalne komisije, Ljubljana, sodna palača, soba št. 70, I. nadstropje, in sicer do konca meseca maja 1924. V mesecih julij, avgust in september 1924 pred komisijo ne bo terminov za polaganje izpitov.

— Društvo za gojitev treznosti v Ljubljani je priredilo dne 18. t. m. v Zalni dvoje skioptičnih predavanj. — Prihodnja večja predavanja se vrše 24. in 25. t. m. v Šmihelu pri Novem mestu in Mekinjah pri Kamniku.

— Prirejanje eksplozij v prosvetne namene na Francoskem. Francoska vojaška uprava razstrela v petek, 23. t. m. ob 21. uri in v nedeljo 25. t. m. ob 10. v La Courtine taboru (Creuse) po 10 ton melinita. Podpisano vodstvo napreča poročila, če bi kdo pri nas, prvi dan na večer okoli 21.50 in v nedeljo dopoldan okoli 10.50 slišal kak zvok ali detonacijo. Ni veliko upanja, da bi se pri nas v daljavi kakih 1000 km slišala detonacija, a še najprej bi kaj opazoval v nedeljo dopoldan v visoki legi eden ali drugi krotitelj naših planin kako grmenje. Opazovalec naj poroča: Kje in koliko zvokev je slišal, smer vetra in oblakov, točni čas in karakter detonacije. Z visokih leg bi tudi negativna poročila za naša raziskovanja dobro došla! — Prof. dr. A. Belar, voditelj triglavskega observatorija, Gorje-Bled SNS.

— Šolske počitnice na srednjih šolah. Ministrstvo za prosveto je odredilo, da se zaključni pouk na gimnazijah v osmem razredu dne 26. maja, v ostalih razredih pa dne 12. junija. Zrelostni izpiti se začne dne 5. junija.

— Poročil se je na Ježici pri Ljubljani 21. t. m. g. Šubelj Lovro z gospodično Franiko Ramovž z Ježice. Mlada poročenca sta oba člana naših društev, g. Šubelj pa izbojen tenorist cerkvenega pevskega zbora. Bilo srečno!

— Nova tarifa za brzovlake. Temeljem odredbe prometnega ministarstva se z dnem 1. junija t. l. uveljavijo na železnica nove

potniške cene za brzovlake, in sicer: do 10 km I. razred 14 Din, II. razred 10.50 Din, III. razred 7 Din, do 20 km I. razred 28 Din, II. razred 21 Din, III. razred 14 Din; do 30 km I. razred 42 Din, II. razred 31.50 Din, III. razred 21 Din; do 40 km I. razred 56 Din, II. razred 42 Din in III. razred 28 Din; do 50 km I. razred 70 Din, II. razred 52.50 Din in III. razred 35 Din. Za daljša potovanja ostane v veljavi dosedanja tarifa.

— Nov vozni red na železnicah. S 1. junijem se uveljavi na železnicah nov vozni red.

— Tudi vandalizem. Prejeli smo sledeč dopis: Postaja Trzin je bila vsa v zelenju — kot kaka lična majhna vila. Spomladi vsa v cvetju — je nudila poletno hladno senco trudnemu potniku. Lahko se je odpočil na različnih mestih postavljenih klopih. Pred par dnevi sem hodil zopet tod mimo, hoteč se peljati v Ljubljano. Svojim očem nisem verjel, da je to nekdanja postaja. Vse posekano, nobene klopi, mize, nobene sence. — Košata kostonja vsa obsekana. Grem pod verando, tam bo senca — kot v lopi se je človek odpočil — a tudi tu vse prazno — hodil sem okoli in ogledoval golo, opustošeno postajo. Čutil sem se, kako je morala uprava ukazati, da se vse to podere — kar je delalo postajo nad vse prijetno. Saj je svojčas bilo še naročeno, naj postaje skrbijo za olepšavo poslopij. Na njivi poleg so delale ženske, poprašal sem, zakaj je vse posekano — kdo je to naredil, odgovorile so mi, da novi vodja postaje. Nečuvstvo, da je ravnateljstvo kaj takega dopustilo, da se vzame potujočemu ljudstvu še to malo ugodnosti, kar jo nima po vroči pti. Cesta pred kolodvorom je posuta s tako debelim gramozom, da bo revež vsak, kdor se pelje — še bolj oni, ki more po tem kamenju hiteti na postajo, in prispeti v čakalnico vroč — tam pa vrata in okna na široko odprla, prepip, da si lahko nakopljesh bolezen. Ljudje se tudi pritožujejo, da se brzovlake dostavljajo več ur po prihodu istih in da se zahteva potnica kar celih 10 Din, čeprav je delavec zato tu, da opravijs tudi ta posel brezplačno — ker ni nikamor dostavna pot 2 km dolga. — Trudni popotniki v imenu mnogih.

— Strahote belgrajskih policijskih zaporov. Belgrajsko »Vreme« poroča o strahotah, ki so se v najnovejšem času pripetile v zaporih belgrajske mestne uprave. Najprej je bila ubita Ljubica Ljubičičeva. Kaj je s preiskavo o tem slučaju, ni nikomur znano. Kmalu nato si je v zaporih neki možki, ki so ga bili zaprli zaradi pohajkovanja, prerezal žile, da se konča. Nato so se kaznjenci uprli in začeli štrajk s stradanjem. Potem se je v zaporih obesil neki kaznjencec — na trake od čevljev; ti moža niso držali, marveč so se utrgali in je mož tako proti svoji volji ostal živ. Dne 19. t. m. pa sta se v mestnih zaporih pripetila dva poizkusa samoumora. Kaznjenci Danica Andričeva, znana iz špijskone afe-re, in 20 letna Zofija Leščić, zaprta zaradi vlačugarstva, sta si skupaj pripravili strup iz kamene sode in sublimata in kipe. V težkem stanju so ju prepeljali v bolnišnico in jima postavili stalno stražo, da se ne more nihče z njima govoriti. Kakšne strašne tajne se gode za zidovi belgrajskih policijskih zaporov?

Gospodarstvo.

Glavni vzroki vinske krize.

Ko se je pred par meseci govorilo pri nas o vinski krizi, je bilo med drugim tudi omenjeno, da pri nas ni prave vinske krize, ampak da gre edino za zakasnitev, o počasnem prodajanju vinskega produkta, med tem ko je imel prej producent srečno priliko, da je svoje vino že v prvih mesecih po trgatvi prodal.

Zdi se nam, da je že samo po sebi prava kriza, ko naš vinogradnik ne more pravočasno vnovčiti svojega vina posebno oni, ki živi izključno od vina.

Omenjalo se je tudi to, da leži razlog za krizo v neracionalnem pripravljanju in spravlanju vina. Kolikor toliko je to resnično, a resnično je tudi to, da niti oni kraji, ki se odlikujejo po odličnih vrstah vina, niso mogli lani in letos prodati in od vseh krajev prihajajo pritožbe, da ne gre vino v denar in če se proda, se to zgodi po neugodnih cenah. Izvoz vina je faktično prenehal in vsi vemo zakaj. Toda da se izvozu odpro nova pota in da naše vino pride na tržišča tako, da bo imelo prednost, za to se malokdo briga in skoro izgleda kakor da vse dela proti temu. Jasno je, da se potem vinska kriza vse bolj zaostruje.

V naši državi ni mogoče porabiti ves kvantum producirane vina in treba ga je izvažati.

Državna uprava, t. j. ministrstvu trgovine in prometa, ki sta tu zainteresirani, bi morali podvzeti vse mogoče ukrepe, da se presežek produkcije placira na zunanjih tržiščih. Drugače ostane vino doma — mrtev kapital — še več kakor to, ali se pokvari ali pa se porabi brezpomembno. Potem seveda producenti niso v stanu plačati davke, to gre pa seveda v škodo državnega gospodarstva. Bolje je, da država kaj žrtvuje, t. j. da izvoznikom razne olajšave, da ukine vse pristojbine in da reši izvoz vina vseh tarifnih in drugih zaprek. Drugo, kar mora država oblast — ravno oblast — narediti v prilog razpečevanja našega vina, je preprečiti odiranje pri prodaji vina konzumentom. Cene v nadrobni trgovini so zelo visoke in njih višina v primeru z nakupovalnimi cenami pri producentih je znatno prevelika. Če stane n. pr. pri producentu liter vina 5—6 Din, mora to vino konzument plačevati še enkrat več. No to bi še šlo, če bi bila vrsta vina taka, kakoršna je bila kupljena, potem se človek ne bi jezil na dobiček teh prodajalcev.

Tudi v tem leži vzrok za to, da se vstvarja za siromašne vinogradnike kriza. Koliko renomeja pa tudi izgube vina pri takem ravnanju.

Dolžnost državne oblasti je reducirati dobiček prodajalcev in zahtevati od njih, da vrste vina, ki jih prodajajo odgovarjajo izvoru. Brezdvomno je, da bi se s tem ublažila vinska kriza. Prodajalec naj zasluži toliko, kolikor je dopuščeno tudi drugemu trgovcu in označi na vino po vrsti in vino mora tej vrsti popolnoma odgovarjati.

Strokovni organi oblasti naj pazijo in kontrolirajo take pojave, ker če ne bo drugače šlo naprej, bo kriza vse bolj ostra.

Močnejši konzumenti bi storili dobro, ako bi se obrnili direktno k producentu ali poštenim prodajalcem, pa bodo dobili boljše in cenejše blago. Tako konzumenti pijejo malo vina (več dodatkov), producent pa ne zna kam bi z dobrim vinom.

Špekulacija s francoskim frankom in njene posledice.

Sedaj prihaja na dan vedno bolj ozadje velike špekulacije s francoskim frankom, ki je vzbujala pozornost vseh finančnih krogov. Znano je, da je bila posledica te špekulacije velika kriza na dunajski borzi, ki je upropastila celo vrsto bank in drugih podjetij.

Kot poroča Jugoslav. Lloyd, je bil po mišljenju gotovih krogov izdelan načrt boja proti franku v New Yorku v banki Pierpont Morgana, znanega ameriškega velefinančnika. Morgan je prvi začel prodajati franke na newyorški in londonski borzi, čemur so takoj sledili špekulanti na Dunaju, v Berlinu in Amsterdamu. Ko so se vsi ti špekulanti dali dosti daleč zapeljati, se je Morgan obrnil in je z največjo hitrostjo pokrival svojo kontreminsko pozicijo z nakupovanjem frankov po najnižjih tečajih in se vrgel na pozicijo hese in kupeval silne količine frankov. Dal je Franciji tudi posojilo od 100—200 (?) milijonov dolarjev, s tem dvignil frank in privedel do katastrofe vse one, ki so se dali zapeljati po njegovem vzgledu.

Ta smela igra se mu je sijajno posrečila in sedaj gre Morgan za tem, da se polasti gospodarstva Srednje Evrope. Prvi je prišel na vrsto Dunaj, kjer je sedaj smatrala Rothschildova grupa, ki je v ozki zvezi z Morganom, da je prišel čas, ko se odpre boj proti novim bogatašem (nouveaux riches).

Uničena dunajska špekulacija je morala, da zadosti svojim obvezam glede frankov, prodajati na borzi svoje vrednostne papirje. Tudi pa je Rothschildova grupa pazila na to, da ne bi bila ponudba paralizirana z nakupovanjem. Na ta način je prišlo na dunajski borzi do velikega poloma, ki je omogočil Morganu Rothschildovemu trustu ceneno kupovanje vrednostnih papirjev. Tako se je proizvedla

monopolizacija avstrijskega gospodarstva v rokah teh dveh finančnih magnatov.

Zaradi odvisnosti nasledstvenih držav bivše Avstro-Ogrske monarhije od dunajske borze, se kriza te borze razvija v krizo celega gospodarstva, predvsem mažarskega, ki je tesno zvezano z avstrijskim. Zaradi velikih plačilnih obvez, za katere ni kritja, je morala že cela vrsta bank omejiti svoje posle, ravno tako tudi industrijska in trgovska podjetja. Opuščajo se nameščenci. Tako je n. pr. v Budimpešti brezposelnih 4000 uradnikov. Pričakujejo se še nadaljnje redukcije in izgledi v bodočnost niso ba sijajni.

g Zivnorejska razstava za govejo živino in konje se bo vršila v Ljubljani ob priliki letošnjega velesejstva za celo Slovenijo. Rejci govedi in konj se opozarjajo, naj razstavijo čimveč lepe živine, da bo uspeh sijajnejši. Velesejmski urad bo pravočasno obvestil interese, da vse potrebno pripravijo za razstavo. Slovenija naj se to pot izkaže kot živnorejska dežela.

g Občni zbor Strojnih tovarov in livaren d. d. v Ljubljani se je vršil včeraj ob 11 dopoldne. Vodil ga je starina železne industrije v Sloveniji, predsednik upravnega sveta g. Avgust Zabkar, ki je podal letno poročilo upravnega sveta. Obratli: železolivarna, strojni oddelek in zvonarna, v katerih je zaposleno 610 delavcev in 55 uradnikov, so v letu 1923 zopet lepo napredovali. Podjetje s 5 milijoni Din delniške glavnice je dal v letu 1923 912 tisoč 194 Din 84 p čistega dobička; iz tega se izplača delničarjem 11 odstotna dividenda, ostalo pa gre za fonde, tanižeme in nekaj za dobrodelne namene. Tako za fond za onemogele delavce 50 tisoč Din, za penzijski fond uradnikov ravno toliko. Redni rezervni zaklad znaša 1.949.988 Din in bo z letošnjo dotacijo Din 45.609 presegel že 2 milijona Din. — Podjetje je v celi državi že dobro vpeljano in uživa dober sloves. — Udeleženo je tudi pri »Transformatorju«, elektrotehničnem podjetju in pri delniški družbi »Elektrac«.

g Slovenski industriji se pritožujejo radi zapostavljenosti. Zveza slovenskih industrijev v Ljubljani je predložila ministrstvu za trgovino in industrijo obširno spomenico, v kateri se pritožuje, da se slovenska industrija pri vseh državnih dobavah zapostavlja ter da skoro vsa dela od države prejemajo le srbske in hrvatske firme. Spomenica zahteva nadalje, da naj vlada vsled sedanje brezposelnosti v Sloveniji v prvi vrsti upošteva slovensko industrijo.

g Cene špecerijskega blaga v ljubljanskih detajlnih trgovinah. 1 kg kave Portorico 84 do 88 Din, Santos 48—52, Rio 40—46 Din. Kristalni sladkor 19, v kockah 21 Din. 1 kg riža 9—12 Din.

g Žitne engros cene na ljubljanskem trgu. Pšenica banaška 375 Din, oves 340 Din, koruza 290 Din, moka 545 Din za kvintal.

g Nova carinska tarifa. Po poročilih iz Belgrada se je oddala nova carinska tarifa v ponovni pregled ter ministrstvo za trgovino in industrijo zahteva od finančnega ministrstva, da se izvozna carinska tarifa podvrže ponovni reviziji. Minister trgovine zahteva popolno ukinitve izvozne carine na moko, drobov, soljeno meso, salamo, vse izdelke mesa, mast, perutnino živo in zaklano, jajca in suhe slive, nadalje da se za polovico zniža izvozna carina na živino, vse poljske pridelke ter izdelke gozdarske industrije.

g Narodna banka. Po izkazu z dne 15. t. m. je znašala metalna podloga Narodne banke 414.4 milijonov dinarjev, kar pomeni napram izkazu z dne 8. t. m. zmanjšanje za 11 milijonov dinarjev. Obtok bankovcev se je zmanjšal od 8. na 15. t. m. za 29.5 milijonov dinarjev tako, da je dosegel 15. t. m. 5 milijard 541.4 milijonov dinarjev.

g Poštnoekspresni promet v marcu. Koncem meseca marca t. l. je bilo pri ljubljanskem poštnoekspresnem uradu 3800 imetnikov računov, v celi državi pa 10.801. Stanje vlog je bilo v Ljubljani 82.7 milijonov dinarjev, pri vseh štirih zavodih v državi pa 22.3 milijonov dinarjev. Vplačalo se je tekom omenjenega meseca pri ljubljanskem uradu 288.1 milijonov, izplačalo 316 milijonov dinarjev. V celi državi so znašala vplačila 1 milijard 87.2 milijonov dinarjev, izplačila pa 1 milijard 75 milijonov dinarjev. Celopupen promet je torej dosegel 2 milijardi 162.2 milijonov dinarjev, od tega odpade na brezgotovinski promet 28.95 odstotkov.

g Prost izvoz moke iz Ogrske. Po najnovjših poročilih je ogrska vlada dovolila popolnoma prost izvoz moke iz države.

g Slaba vinska letina v Mažarski. Iz vseh vinorodnih krajev Mažarske sponoročajo o slabi bodoči vinski letini, ker je dolga zima in spomladni mraz uničil ter napravil veliko škodo na trti.

g Vešči iz Rusije. Produkcija nafte je dosegla v Rusiji tekom meseca marca letos 460.000 ton ali 28 milijonov pudov (pud je 16.35 kg). — Marca se je nakopalo v donetskem basenu 43 milijonov pudov premora z 150.000 delavci. 1923. je znašal pridelan lanu v Rusiji 7 in pol milijona pudov. Za izvoz preostane še pol milijona pudov. — »Eksportiraleba« družba za izvoz žita in moke je izvozila od začetka sezone pa do 1. aprila 5 in pol milijona ton žitnice.

g Poljska trgovska bilanca. V januarju letos je uvozila Poljska za 81 milijonov zlotih (t. j. zlatih frankov), izvozila pa za 97 milijonov. Tudi v februarju in marcu je bila trgovska bilanca aktivna. Za pospeševanje izvoza je vlada dekretirala znižanje carin in znižanje železniških tarifov za gotove vrste blaga.

g Obtok bankovcev v Franciji. Po izkazu »Banque de France« je bilo dne 15. t. m. v obtoku bankovcev za 39 milijard 739 milijonov frankov, kar pomeni napram izkazu z dne 8. t. m. zmanjšanje za 190 milijonov frankov. Iz tega je razvidna deflacijska politika finančnega ministra François Marsala.

g Petrolej v Uniji. Ceni se, da je letos potreba petroleja v severoameriških Združenih državah 20 odstotkov večja kakor lani. Industrija bo potrebovala letos 850 milijonov barelov (1 barel je 7.59 hl), kar pomeni dnevno 2.328.000 barelov. Sedanja produkcija pa je dnevno manjša od potrebe za 375.000 barelov. Vporaba je napram lani že v prvih mesecih t. l. narasla za 15 odstotkov. Poleg tega poročajo sedaj še o redukcijah produkcije v Kaliforniji. Na ameriških trgih je že opaziti naraščanje cen.

Cerkveni vestnik.

c Za študij sv. pisma. Papež Pij XI. je izdal motu proprio, s katerim ureja študij sv. pisma v semeniških in katoliških zavodih. Motu proprio izenačuje akademične člane, ki jih podeljujeta svetopisemska komisija ali svetopisemski zavod, z onimi vseh drugih papežkih ali katoliških zavodov in odreja, da iz ljudstva nihče ne sme učiti sv. pisma, ako ni iz te stroke izprašan, in da v semeniških ne sme nihče predavati o sv. pismu, ako si ni pridobil akademičnega člena pri svetopisemski komisiji ali svetopisemskem zavodu. Verskim redom se naroča, da pošiljajo gojence na svetopisemski študij v Rim, po vseh škofijah pa naj se osnujejo fond, s katerimi se omogoči po enem ali več duhovnikov obisk svetopisemskega zavoda v Rimu. Papež je zaenkrat daroval 200.000 lir za dve svobodni mesti v institutu.

Učiteljski vestnik.

Izbežali smo pa le. Dolgo smo morali bezati in bezati, da naj bi učiteljske službe razpisali. Dolgo so se upirali in obnavljali, opazujoči politično ozračje. Pri oddaji služb bomo pa strogo gledali na to, da ne bode odločevala korupcija, ampak božja hčerka — pravica, tako v Ljubljani kakor v Belgradu. Kako težko je že čakalo učiteljstvo na razpisana mesta, dovolj jasno priča, da je že doslej vloženih 300 prošelj. Pričakujejo pa jih — do tisoča! Koliko bode že država imela dobička na samih kolkih. Nekaj mest pa le še niso razpisali. Kadar izvemo za vzroke, pa bomo tudi o tem poročali, kakor tudi o tem, zakaj so nekatera mesta razpisali ponovno, za katera so bili kompetentni, dovolj dobro kvalifikovani in dovolj stari. Kdaj bodo že vendar enkrat tudi za učiteljstvo uvedli vsaj normalno pravično razmerje!

Ljubljanske novice.

Ij Umrl je včeraj popoldne na Večni poti št. 5 g. Franc Grebenč, nadoficijal deželne vlade v pokouju. Pokopali ga bodo jutri popoldne ob 5. Naj v miru počiva!

Ij Ljubljanski trg je bil včeraj zopet izredno živahen in dobro založen z najrazličnejšimi domačimi in uvoženimi živili. Tudi cene so v zadnjih dneh vsled obilice blaga precej odnehale posebno pri zelenjavi. Navadna salata in različne berivke se dobe že precej po nizki ceni, večje že jako lepe glave pa so bile po 20 Din za kg. Krompir novi je padel od 25 Din na 12 Din, luščen grah stane kg 24 Din, špargli so bili po 25 Din kg. Na trgu je bila italijanska sladka čebula in sicer kg po 5 Din, češnje so padle od 25 na 20 Din. Jajca, katerih je jako veliko na trgu so bila po 1 Din. Manjkalo seveda tudi ni najrazličnejšega cvetja in zelenja.

Ij Umrlj so v Ljubljani: Josip More, zasebnik, 37 let. — Ivan Kastelic, hranilnični sluga v p. 81 let. — Alojzij Arzenšek, delavec, 50 let. — Marija Zajc, posestnikova hči, 10 let. — Josipina Pelan, bivša otroška vrtnarica, 68 let. — Ana Tomše, bivša kuharica, 79 let. — Josip Sattler, postrežničin sin, 3 dni. — Fran Strekelj, dninar, 76 let. — S. Serafina Jelen, usmiljenka, 30 let.

Ij Nesreči. Snoci ob 8. sta na Kongresnem trgu zadela skupaj dva voza in se je en voz prevrnil. Na tem vozu, ki je last Lichtenurnovega zavoda, sta bila dva moška in tri ženske. Vseh pet se je precej poškodovalo. Ženske, in sicer Franciška Zupančič, Minka Rosi in Antonija Zaidaršič so pripeljali v domačo oskrbo v Lichtenurnov zavod. — V bližini cerkve sv. Jakoba je padel v apno triletni Marjan Sušnik in se precej opeknel. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v bolnico.

Ij Pozor pred sleparskimi potniki! Neki sleparski potnik, ki ima eno oko stekleno, je hodil po Sloveniji in se je izdal za potnika tvrde Sitar in Svetek v Ljubljani. Ponujal je štampiljke in sprejemal naročila. Pri tem je jemal tudi predujme za naročila in je ogozibal na ta način, kolikor je do sedaj znano, sori omenjeno tvrdo za 700 Din.

— Direktni železniški promet z Romunijo. S 1. junijem t. l. se odpre neposredni potniški in tovorni promet med našo državo in Romunijo.

— Škoda poplave. Po podatkih ministrstva za poljedelstvo in vode je bilo letos od vode poplavljenih 134.500 ha plodne zemlje, vrednost poplavljenih posevov je znašala okoli 67 milijonov dinarjev. V belgrajskem okrožju je bilo poplavljenih 45.000 ha, v požarevskem 33.000, v travniškem 21.000, v podrinskem 12.000, v voškem 9000 in v valjevskem okrožju 7000 ha.

— Črne koze v Belgradu. V Belgradu in okolici se širijo osepnice. Tudi v samem centru mesta je obbolelo več oseb.

— Tri milijone poneveril in okradel svojo ženo. Blagajnik podružnice Židovske banke v Novem Sadu, Edmund Kun je poneveril banki 3 milijone dinarjev in obenem ukradel svoji ženi ves nakit v vrednosti 3 milijard ogrskih kron ter nato pobegnil v Budimpešto, odkoder se je nameraval odpeljati v Ameriko. Kuxa so v Budimpešti zaprli.

— Predzna tatova. Minoli ponedeljek sta prišla v gostilno pri Jergcu v Zavogljem okrog poldneva dva čedno oblečena tujca. Vsi domači so bili takrat ravno na njivi pri delu. Pretaknila sta v gostilni vse predale in sta ukradla nad 250 Din gotovine in nekaj drobnarije. Ko sta bila s tatvino gotova, je prišel neki človek iz bližine. Tatova sta ga prijazno in mirno pozdravila in sta mu rekla, da naj le malo počaka, češ, da so šli domači na polje in da se kmalu vrnejo. S tem sta ga zamotila in pobegnila. Kmalu nato se je res vrnila domača hči, ki je takoj opazila tatvino, toda bilo je že prepozno, predzna lopova sta že odšla s svojim plenom. Glasom poročila iz Sostre je bilo vlomljeno v noči na torek tudi v hišo Franceta Lipah v Dobrunjah. Lopova bi bila odnesla svoj plen, toda bila sta pravočasno preprejena. Bila sta po opisu ista dva tatova, ki sta kradla v Zavogljem.

— Vodna sesalka, težka 40 kg, vredna 1000 Din, je bila ukradena upravitelju stavbne družbe v Kosezah Blažu Papežu. Odpeljal jo je brčkone kak voznik skrivaj na vozu.

— Ušla je od oskrbnika Porente iz Zavoglja pri Dobrunjah 12 letna Ana Tončičeva. Dekle je velike močne postave, okroglega rdečega obraza, s pristrženimi, kodrastimi, rdečkastimi lasmi in je blečena v črno krilo in pokrita z modrikasto ruto. Sumijo, da je dekle brčkone kodo pregovoril k begu.

— Z nožem zabodla moža. V Rakincih, požarevački okraj, je kmetica Savka Jovanović v prepiru do smrti zabodla svojega moža. Savko so zaprli.

— Fiat-autobus, šest sedežni, se bo prodajal na javni dražbi dne 10. junija t. l. ob 11. dop. v barakah nasproti obrtne šole v Ljubljani (Aškerčeva cesta). Interesentje se opozarjajo na zadevni oglas v Uradnem listu.

Primorske novice.

p Polaganje temeljnega kamna za novo baziliko na Sv. Gori. V nedeljo, dne 25. t. m. blagoslove na Sv. Gori pri Gorici temeljni kamen za novo baziliko M. B. Ob tej priliki se vrši na Sv. Goro procesija iz Solkana.

p Poprava cest in mostov v Goriški. Ceste in mostovi na Goriškem so še izza vojne v skrajno zanemarjenem stanju, tako da je to že prava kalamiteta za prebivalstvo. Sedaj je videmski prefekt na tostvarno spomenico goriške trgovske zbornice odgovoril, da prevzame popravo cest deželna uprava, prizadete občine in okraji pa bodo morali potem deželni upravi povrniti stroške za ta dela.

Štajerske novice.

š Občinske volitve. V mariborskem okrajnem glavarstvu se vrše volitve za obč. odbore v mesecu avgustu. Volitve bo razpisalo okrajno glavarstvo.

š Poroka. Dne 21. maja sta se poročila v Rušah pri Mariboru g. Jožef Ferik, prometnik državne železnice, vrl narodnjak iz St. Ilja v Slov. goricah in gospodična Brigita Mulej iz znane rodbine Mulejeve v Rušah. Poročil ju je dolgoletni prijatelj ženinov g. župnik St. Ijski Ewald Vračko.

š Mariborska porota. Pomladansko zasedanje mariborskega porotnega sodišča se prične dne 10. junija. Razpisane so sledeče obravnave: Elizabeta Medved, detomor; Lovrene Kukovec, posilstvo; Štefan Horčan in Leopold Boganj, umor; Anton Golob, uboj; Fran Lang, rop; Kolmar Smodiš, tatvina; Simon Hircer, umor; Roza Trop, požig; nadalje se bo zagovarjalo pred porotniki 32 obtožencev iz Prekmurja radi uboja orožnika.

š Mariborsko ribiško društvo je na zadnjem obnem zboru vsled zvižaje Nemcev skoro popolnoma prešlo v njihove roke. Mariborski veliki župan je volitve razveljavil, ker so Nemci protizakonito postopali. Sedaj so Nemci vložili v Belgradu proti odloku velikega župana rekurz ter zahtevajo, da volitve ostanejo veljavne.

š Otvoritev nove telefonske centrale. Pri pošti Podčetrtek je otvorena telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet.

š Otvoritev pomožne pošte St. Ožbald ob Dravi. Dne 1. maja 1924 je bila zopet otvorena pomožna pošta St. Ožbald ob Dravi (nadzorna pošta Brezno).

Ij Nesreča na cesti. Na vogalu Karlovske ceste in Tesarske ulice je padel iz neznanega vzroka Ludovik Puch iz Višnje gore. Pri padcu se je tako poškodoval, da je obležal nezvesten. Opazil ga je bančni sluga Konrad Likozar, ki je poklical rešilni voz, s katerim so odpeljali ponesrečenca v bolnico.

Ij Nasilna pijanec, ki pa sta bila še vendar toliko pri moči, da sta pravočasno pobegnili, sta razbila krojaškemu mojstru Francu Uršiču v Kolodvorski ulici veliko šipo na oknu krojaške delavnice.

Ij Pobegli pekovski vajenec. Pekovski vajenec Ivan Veber, doma iz Hudega, v radovljiškem okraju, uslužben pri peku Jožetu Pretnarju v Spodnji Šiški, se je naveličal svojega dela in je pobegnil. Iztrgal je za svojega gospodarja še okrog 30 Din za kruh, oddal je pecivo strankam in je odšel proti Šiški. Pred pivovarno Union pa je pustil svoj pekovski voz in prti in je neznan kam pobegnil. Vzel je seboj tudi gospodarjevo beležnico dolžnikov, tako, da Pretnar sedaj niti dobro ne ve, koliko so mu odjemalci dolžni. Fant je vzel knjižico najbrže zato, ker je poveril nekaj iztrganega denarja. Vsega skupaj pa je odnesel mladi begunec baje okrog 500 Din.

Ij Policijske ovadbe. Včeraj je bilo vloženih na policiji 24 ovadb, in sicer radi tatvine 2, radi poverbe 1, radi pijanosti 1, radi kršenja policijskega reda 7, radi prekrščenja policijske ure 1, radi pasjega kontumaca 3, radi pretepa 2, radi poba od doma 1, radi zglaševalnih predpisov 1, radi nedostojnega vedenja 1 in pa 1 radi nezgode, poškodbe tuje lastnine, oddaje vojaškega orožja in radi izmišljenega vloma.

Ij Tatvine. V hotelu »Slon« je bilo ukradeno Viktorju Uršiču, trgovcu iz Zagreba, z motornega kolesa rjavo, usnjato sedlo, vredno 1000 Din. — Josipu Pehaniju, poslovodji drž. železnice je poveril 36 letni sedlar Ivan Logar, ki je stanoval na Gosposvetski cesti, 1750 Din in je izginil. — Zasebnici Pavli Likarjevi z Gline je bila ukradena ali pa je izgubila na poti od glavnega kolodvora po Bleiweisovi cesti do Trubarjevega parka zlata moška ura z dvojnimi pokrovom in zlata verižica s podolgastimi členi v vrednosti 2000 Din. — Vrtinarju Antonu Ferantu na Selu je bilo ukradeno z vrta 14 cepljenih vrtnic v vrednosti 350 Din. — Lesnemu trgovcu Rado Mediču je bil ukraden z dvorišča na Dunajski cesti 50 mlad lovski pes bele barve z rjavimi lisami, vreden 500 Din. Tatu so videli. Bil je okoli 30 let star človek v belih hlačah, s črnim jopičem in se je odpeljal s kolesom. — V stolni cerkvi je ukradel neki lopov pri večernih šmarnicah Josipini Arkelj iz ročne torbice 125 Din denarja.

Prosveta.

pr IV. koncert jugoslovanske komorne glasbe se vrši v ponedeljek, dne 26. maja v Filharmonični dvorani. Za ta koncert veljajo vstopnice, ki so bile kupljene za IV. komorni koncert, stojišča pa se dobe v Matični knjigarni. Natančen program objavi mo jutri.

pr Matineja v narodnem gledališču. V nedeljo ob 10. uri dopoldne se vrši mladinska matineja po zelo nizkih cenah. Sodelujejo gojenici dramatične šole »Udruženja gled. igralcev«. Šola prof. Šesta. Vabljeni so poleg mladine vsi, ki se zanimajo za naraščaj slovenske drame.

pr Srbska književna zadruga. Te dni se je v Belgradu vršil 26. letni občni zbor Srbske književne zadruge. Zadruga se je v minolem letu posebno razmahnila in izdala

poleg rednega 26. kola še dva Zabavnika ter se vrhu tega oddolžila Njegoševemu spomniku (povodom prenosa njegovih ostankov na Lovčen) z izdajanjem enega njegovih del. Za stoletnico Branka Radičevića je Zadruga v zvezi z Maticeo arhivo izdala vse Radičevićeve pesmi in njegovo korespondenco. Za 27. kolo in 17. Zabavnik ima Zadruga že pripravljeno gradivo. Dohodki Zadruge v minolem letu so znašali 1.572.410 Din, stroški

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Četrtek, dne 22. maja: Izgubljene duše. — Red C. Petek, dne 23. maja: Dom. — Red E. Sobota, dne 24. maja: Paglavka, premijera. — Izven. Nedelja, dne 24. maja: Paglavka. — Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Četrtek, dne 22. maja: Aida. Gostovanje g. R. Bukšeka. — Red D. Petek, dne 23. maja: Faust. Gostovanje g. R. Bukšeka. — Red B. Sobota, dne 24. maja: Gorenjski slavček. — Red F. Nedelja, dne 25. maja: Traviata, gostovanje gđ. Friesekove iz Plzna. — Izven. Ponedeljek, dne 26. maja: Zaprto.

Gostovanje baritonista gospoda Rudolfa Bukšeka v naši operi. Nocoj in jutri gostuje v naši operi g. Rudolf Bukšek, in sicer poje nocoj Egiptovskega kralja Amonasro v operi »Aida«, jutri zvečer pa vloga Valentina v operi »Faust«. Gospod Bukšek je izredno simpatičen pevec, ki ima veliko glasovno in igralsko rutino. Ze več let zaporedoma sodeluje kot član osješke opere, kjer je med gledališko publiko izredno priljubljen. Tekom letošnje sezone je gostoval parkrat tudi na Narodnem gledališču v Belgradu in sicer je nastopil v »Hoffmannovih pripovedkah« in v Wagnerjevem »Večnem mornarju«. V obeh vlogah je dosegel naravnost veliki uspeh. Kritika hvali njegov blagovneni bariton in simpatičen nastop. Gospod Bukšek je naš domačin ter je prvič nastopal v takratnem našem deželnem gledališču.

Ljubljanska drama. V soboto, dne 24. t. m. bo v ljubljanskem dramskem gledališču premijera živahne in zabavne francoske veselice »Paglavke«, ki sta jo spisala Pierre Veber in Henry de Gorsse, poslovenil pa jo je profesor Juvančič. V glavnih vlogah nastopijo ga. Nablocka, ga. Juvanova, ga. Šetinska, gna. Mira Danilova, g. Putjata, g. Skrbinek, g. Peček itd. Režira g. Putjata.

Ure. zlatino. srebrnino

kupite po znižanih cenah pri ED. ŠKOPEK, Mestni trg št. 8. — Popravila točno in solidno.

Naznanila

Frančiškanska prosveta priredi svoj prvi izlet prihodnjo nedeljo 25. t. m. k Sv. Trojici pri Moravčah. Vlak gre iz Ljubljane (južni kolodvor) ob



Schicht

5. uri zjutraj. Vrnitev ob pol 7. uri zvečer. Vsi člani in prijatelji društva prijazno vabljeni!

Društvom v vednost! Da pride tudi On enkrat na vrsto, bo letos »Gospodovski Zvon« imel pred veselejšim dve stojnici in to vse veselejše dneve — na katerih se bodo — razen cvetlic, prodajali tudi narodni izdelki. Prosimo druga društva, ki imajo od drugih strani lepe vire, da to upoštevajo. — »Gospodovski Zvon.«

Izredni občni zbor podružnice Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani. V smislu sklepa seje izvrševalnega odbora v Ljubljani z dne 25. aprila t. l. se ima dne 25. maja obdržati izredni občni zbor na poziv izvrševalnega odbora, bo zboru predsedoval delegat izvrševalnega odbora (glej čl. 35 pravil). Člane opozarjamo, da bo imel pristop le oni, ki se bo izkazal s člansko knjižico, iz katere bo razvidno, da je do konca m. l. plačal članarino. Pred otvoritvijo občnega zbora se bo pobirala članarina od onih, ki jo še dolgujejo. Občni zbor bo v salonu restavracije pri »Levici« na Gosposvetski cesti in se prične ob 9. dopoldne.

Gozdno veselico priredi v nedeljo, 25. t. m. od 1. popoldne dalje podružnica Jugoslovanske Matice na Dobrovi pri Ljubljani, in sicer na Čepcljah (na Kamnih) med Dobrovo in St. Vidom, od koder je krasen razgled na Ljubljano in okolico.

Organizacija strojnih in stavbnih tehnikov v Ljubljani priredi v petek, 23. maja v Konjuški ulici št. 7 (Trnovo) ob 20. uri prvo strokovno predavanje o razvoju radiotelefografije. Za članstvo udeležba obvezna. — Odbor.

Čevljarska obrtna zadruga v Ljubljani vabi vse svoje člane na sestanek, ki se vrši v nedeljo, dne 25. maja 1924 točno ob 10. dopoldne v gostilni pri g. Mraku, Rimska cesta. Razgovor radi udeležbe na veselejmu. — Načelstvo.

Pevski zbor Glasbene Matice. Spunji sestanek v petek 23. t. m. ob 20. uri v pevski dvorani.

Dijaški vestnik.

d Jugosl. kat. akad. društvo »Borba« ima v petek ob 8. zvečer v lokalni »Borbi« društven sestanek s sledečim vzporedom: 1. Akademikovo počitniško delo, referira Hartman Lojze 2 slučajnosti. Udeležba je za vse Borce obvezna, tt. bratskih društev vabljeni.

Turistika in sport.

Sturm (Gradec): Ilirija. Mednarodna nogometna tekma med štajerskim prvakom Sturmom in Ilirijo se vrši v ponedeljek, 26. t. m. in ne v nedeljo, kakor je bilo pomotoma objavljeno. Predprodaja vstopnic v soboto in ponedeljek v trgovini J. Gorec, Dunajska cesta. Pričetek tekme ob 18.15 uri.

SK Celje: Ilirija. V nedeljo 25. t. m. nastopi proti komb. moštvu Ilirije SK Celje, semifinalist za prvenstvo Slovenije. Tekma se prične ob 18. uri. SK Celje se nahaja momentano v dobri formi, dobilo je letos več novih moči, tako da je računati na zanimivo tekmo.

Ljubljana: Šiška. V soboto, 24. t. m. se vrši na sportnem prostoru Ilirije propagandna tekma med nogom. teamoma Ljub-

ljane in Šiške. Inicijativo za to prireditelj je dal SK Hermes ozir. sportni krogi v Šiški, ki se ponašajo z ondodnim igralskim materijalom in trdijo, da se iz igralcev, ki prebivajo v Šiški, lahko sestavi moštvo, ki bi z gotovostjo obvladalo Ljubljance. V resnici je v šišanskem teamu cela vrsta izvrstnih igralcev, kakor n. pr. Dolinar, Tavčar, Učak, Grile (vsi Ilirija), Mihelčič, Gruden, Zemljak, Pleš (Hermes), ki so zmogni postaviti ljubljansko moštvo pred težko preizkušnjo. Podsavezu je ta tekma dobrodošla prilika, da preizkusi nekatere igralce izven Ilirije z ozirom na bližnji medmestni tekmi proti Mariboru in Celoveu.

Turistovski klub »Skala«. V četrtek ob 20. uri v Narodni kavarni sestanek vsega članstva. Poroča in razpravlja se o pregledu gorskih potov in drugih naprav. Odbor.

Kolesarska dirka v Domžalah. Naš mladi S. K. »Disk« je priredil 18. t. m. odprto-tritveno kolesarsko dirko na progi Domžale—Trzin—Mengeš—Jarše—Domžale, ki je prav dobro uspela. Za 12 km dolgo progo se je prijavilo 7 tekmovalcev. Prvi je došel Stanko Skok v 25.20 minutah. Drugi, Vidali Fran, mu je sledil v 2 sekundah. Kot tretji je došel Šmon Valentin in četrti Flis Franc. Dosegli bi boljše rezultate, če bi zadnji trije, ki so resni konkurenti prej imenovanih, ne imeli defektov. — Upajmo da nas mladi športniki kmalu razvesele s kako prireditvijo v tej ali oni športni panogi. Zeleti pa bi bilo, da se publika prihodnjic ozira na navete rediteljev, ki itak nimajo lahkega posla.

Objava.

Peresno lahki kamgarni, listri, sirova svila ter coveleard za moške in frotte, etamin, delaine v najnovejših vzorcih za damske obleke pri

Lenasi & Gerkman

Čarugova razbojniška tolpa pred sodiščem.

Osijek, 20. maja.

Razbojniška družba, ki je doslej vse tajila, si je končno premislila: razbojniki so začeli drug za drugim polagati obširne izpovedi, v katerih več ali manj odkrito priznavajo svojo in svojih tovarišev krivdo. Tekom razprave je prišlo na dan, da se je bilo Čarugi posredilo svojim tovarišem poslati pisma, v katerih jih je pozval, naj vse taje, češ da bodo na ta način gotovo oproščeni, dočim jih v nasprotnem slučaju čakajo vešala. Predsednik sodišča je dal v soboto preiskati Čarugino celico ter so našli tamkaj pismo, v katerem neka ženska Čarugi sporoča, da mu je poslala jestvin in da bo to storila tudi v bodoče. Nadaljna preiskava je dognala, da je bila ta ženska kavarnarica Jelena Petković, ki je bila svoj čas osumljena, da je s svojimi natakarcami

James Oliver Curwood:

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

Kazan se je začel sukati okoli njega, prav na lahko, kot ne bi imel nobene teže, in ris se je vrtil na mestu, ne manj živahno in naglo. Bila sta osem čevljev vsakega.

Ris se je prvi kot kroga zaletel na svojega nasprotnika, a Kazan se je umaknil s skokom v stran. Prestregel je sunek z ramo in ker je bil bolj težak kot ris, ga sunek niti pretresel ni. Velika mačka je odletela v zrak s svojimi dvajsetimi kot britva ostrimi kremplji in težko padla na tla, moleč šape narazen.

Kazan je izkoristil prednost trenutka in ne da bi izgubil časa, se je zaletel v risov tilnik.

Tudi volkulja Sivka je naskočila za Kazanom. Vjela je s svojimi čeljusti eno zadnjih risovih šap. Kost je počila.

Ris, ki ga je dvojna teža tiščala na tla, se je brezupno skušal oprostiti. Vlekel je seboj Kazana in Sivko, ki sta ga pa k sreči še o pravem času izpustila, in padel na enega jezevcev, ki so ležali tu. Stotina strašnih bodic se mu je zadržila v telo. Blazen od bolečin in tuleč kot obseden je zbežal, se vrgel v ogenj in izginil v dimu.

Kazan ga ni zasledoval. Kuna je ležala na tleh kot mrtva in motrila Kazana in Sivko s svojimi malimi divjimi očmi. Jezevci so javkali in bevskali, da ne nikoli tako, kot bi hoteli prositi milosti.

Med tem je bil plamen dosegel obrežje. Zrak je žarel kot v ognjišču. Kazan in Sivka sta naglo našla pribežališče za pešce-

nim jezikom, ki ga je popolnoma zakrival dim.

Tu sta se zvila vsak okoli samega sebe in skrila glavo pod trebuh. Požar je grmel kot ogromen vodopad in čulo se je gorostasno lomastenje, ko so se rušila velika drevesa. Zrak se je napolnil s pepelom in žarečimi iskrami. Večkrat se je moral Kazan dvigniti in stresti ogorke, ki jih je veter prinašal in ki so padali nanj, mu smodili dlako in žgali kožo kot žareče železo.

Na bregu reke je rastle gosto zeleno grmovje, ki je segalo do vodne gladine. Tu se je ogenj ustavil. Vročina in dim sta polagoma pojenjala.

Toda šele po precej dolgem času sta mogla Kazan in volkulja Sivka dvigniti glave in prosteje dihati. Brez tega ugodnega pribežališča bi bila čisto pečena. Kajti povsod za njima je bila narava postala vsa črna in tla so bila popolnoma gola.

Dim se je slednjič dvignil. Veter je začel pihati od severa in vzhoda, ga razgnal in osvežil vzduh.

Kuna se je prva odločila vrniti se v to, kar je ostalo od gozda. Toda jezevci so bili še zvit, ko sta se Kazan in Sivka odločila zapustiti svoje pribežališče.

Hodila sta vsa naslednjo noč neprestano ob obrežju reke, katere toku sta šla nasproti. Pepel je bil vroč in jima žgal noge. Luna je bila še rdeča in strašna, kot bi bila kri obriznila nebo.

Dolge ure sta hodila in vse je bilo mrtvo okoli njiju. Ničesar nista čula, še klika sove ne. Kajti pred velikim ognjem so bile vse ptice odletele na drugi breg. Noben znak življenja ni ostal na tej zemlji, ki je bil še včeraj za divje goste Wilda pravi raj.

Kazan je vedel, da bo treba iti daleč,

mnogo bolj daleč, da najde hrane zase in za volkuljo Sivko.

Zjutraj sta prišla do mesta, kjer je že bolj ozka reka tvorila nekako močvirje.

Bobri so tu postavili jez in po njem sta šla Kazan in volkulja Sivka na drugi breg, kjer je bila zemlja ostala zelena in plodna.

XIII. Profesor Pavel Weymann fotografira Kazana in volkuljo Sivko.

Hodila sta še dva dni naprej v smeri proti zapadu. Dežela, v kateri sta se nahajala sedaj, imenovana »Waterfound«, je bila zelo vlažna in močvirnata. Tu sta ostala do konca poletja.

V isti pokrajini si je Henri Loti, ki je bil pol Indijanca, pol Francoza, postavil kočjo. Bil je majhen možak, precej temne polti, in najznamenitejši lovec risov po vsej širni deželi, ki leži okoli Hudsonskega zaliva. Waterfound je bil za divjačino pravi raj in belih zajcev je tu mrgolelo kar na tisoče. Naravno, da je bilo tudi mnogo resov, katerim so služili za hrano. Henri Loti je bil prišel že v jeseni od neke naselbine ob zalivu in si je postavil kočjo pet ali šest milj daleč proč od brloga, ki sta si ga izbrala Kazan in volkulja Sivka.

Ko se je začela zima in je zapadel prvi sneg se je vrnil Henri Loti v kočjo s svojimi sanmi, uprego psom, s potrebnim živežem in pastmi.

Malo pozneje mu je nek vodnik privedel tuja, ki ga je prosil za gostoljubnost.

Bil je človek dvaintridesetih ali triin-tridesetih let, poln življenja, profesor živalstva, ki je prišel nabirat na lice mesta snov za knjigo, katero je pisal, in koje naslov je bil: »Razum in nagon pri živalih v Wildu.«

Seboj je bil prinesel mnogo papirja, da napiše nanj svoja opazovanja, fotografski aparat in sliko mlade girl. Njegovo orožje je bil žepni nož.

Bil je takoj simpatičen Henriju Lotiju. To je bila prava sreča, kajti ta je bil oni dan silno slabe volje. Vzrok je razložil gostu še isti večer, ko sta kadila oba svoje pipe poleg peči, odkoder je izhajal rdeč žar.

»Čudno! Čudno!« je dejal. »Sedem risov, ki so se ujeli v moje pasti, sem našel popolnoma razmesarjene. Izgledali so kot zajci, ki so jih raztrgale lisice. Nobena žival, niti medved, ni napadla do sedaj ujetega risa. To je prvič, da se mi dogaja taka stvar. To, kar ostane od take razcefrane kože, ni niti pol dolarja vredno. Sedem risov... Dvesto dolarjev, ki sem jih izgubil! Dva volkova mi uganjata te stvari. Dva, vedno dva, nikoli eden. Spoznal sem to po utisih, ki sta jih pustila. Sledita moji vrsti pasti in razen tega požreta vse zajce, ki so se ujeli. Pri miru pa puščata kune, hermeline in podlasice, ker brez dvoma njih meso ni okusno. Toda, prokleto, na risa se pa vedno spravita in mu pulita dlako, kot vi to storite z divjim bombažem, ki raste na grmovju. Poskušal sem s strihinom v masti severnega jelena, nastavljal jeklene pasti, ki sem jih skrbno skrili, in pasti, ki vsako žival ubijejo, katere se ji približa. Vse zaman. Če ju ne bom kmalu zasačil, me bosta prisilila, da se naselim kje drugje. Za pet lepih risov, ki sem jih ujel, sta mi jih uničila sedem. To ne gre tako dalje!«

Ta povest je Pavla Weymana izredno zanimala.

(Dalje sledi.)

kradla svojim gostom dragocenosti in denar. Za to je bila tudi zaprta.

Tretji obtoženec Luka Sulentić je na pondeljki razpravi še vse tajil in izrezaval tudi Čarugo, za kar mu je bil ta očitno hvaljen. Prpić je obema očital, da lažeta.

Začetkom razprave v torek dopoldne je predsednik ukazal, da odvedejo Čarugo iz dvorane. Na vrsti je bilo nadaljno zasliševanje Sulentića in Čaruga je slutil, da bo sedaj tudi ta omahnil. Odhajajoč iz dvorane se je zaničljivo in srdito ozrl na Sulentića. Po njegovem odhodu je Sulentić takoj izjavil, da se je odločil, da pove vse po pravici.

Obširno je opisal roparstva v Brložki Dubravi, Gunji, Ivankovem in Tompojevcih in soglasno s Prpićem izjavil, da je vsa ta zločinska podjetja vodil Čaruga.

Za Sulentićem pride na vrsto zasliševanje četrtega obtoženca Marka Drezgića. Tudi ta je vklejen na roki in nogi. Krivega se ne čuti. Pripoveduje, da je izvrševal v Andrijevcih mesarsko obrt. Nekega dne v juliju lanskega leta je prišel k njemu neki neznan mož in se mu predstavil kot njegov brat Nikola Drezgić. Bil je lepo oblečen. Drezgić je »brata« lepo sprejel in ga obdržal pri sebi. Ta »brat« je posredoval, da je Drezgić dobil dobavo mesa za garnizijo v Vinkovcih. Nekega dne jima je živina pošla. »Brat« ga je odvedel v neko sotesko, kjer je čakalo pet mož s polno košaro orožniške uniforme in puškami. Tu so se vsi preoblekli in odšli kot »orožniki« v Tompojevce. Pred Pirkmajerjevo hišo so se ustavili in veleli njemu in Sulentiću, da ostane na straži, ostali so pa odšli v hišo. Kmalu nato je počilo v hiši več strelcev, nakar je

Drezgić pobegnil. Ko ga je kasneje roparska družba zasedla, ga je hotel eden Prpićev umoriti, toda drugi Prpić je to zabranil, češ: »Pusti ga! Ni vsak za tako delo!«

Kasneje je Drezgić svojemu »bratu« Nikoli (Čarugi) očital, zakaj ga je zapletel v take posle, a Čaruga ga je zavrnil: »Tepec, tako je moralo biti. Jaz nisem kriv.«

Poslej je Drezgić komaj čakal prilike, da se »brata« iznebi.

Sledila je konfrontacija obtožencev. Prpić in Sulentić potrdita resničnost Drezgićevih izpovedi, Čaruga pa pravi, da sploh ni bil v Tompojevcih.

Drezgić Čarugi: »Lažeš! Bil si z nami. Mene si vzel s seboj pod pretvezo, da greva kupovat živino, peljal si me pa na rop.«

Čaruga: »Visoko sodišče! To je vol, če tako govori. Vsi lažejo!«

V dvorani zakliče neka ženska: »Vi lažete!«

Predsednik posvari občinstvo in Čarugo, nakar se razprava prekine.

Na popoldanski razpravi je Drezgićev bratnitelj predlagal za več dejstev nove priče. En predlog je državni pravnik sprejel.

Nato pripeljejo v dvorano obtoženca Stefana Šikića. Izpove, da je bil iskal dela. Martinović ga je povedel k »mojstru«, a to je bil Čaruga. Na predsednikovo vprašanje, ali pozna tega »mojstra Švabac«, kakor so nazivali Čarugo, pravi Šikić: »A kaj em!«

Nato ogleduje Čarugo in pravi: »Tokrat ni bil tako fin gospod, kakor je sedaj. Bil je ves razcapan.«

Nato pripoveduje Šikić, kako so se dogovarjali za rop v Sredjincih na Škočniku gostilni-

čarja Fuchsa. Določili so, da bodo vsakogar umorili, ki jim ne bi hotel izročiti denarja. Martinović je hotel »klati gostilničarko, a Švaba mu je rekel:

»Ženske ne smeš zaklati, tega zakon ne dovoljuje.«

Ko so si bili razdelili denar sta se »Švabac« in Martinović sprla. Švabac je začel Martinovića tolči in kričati:

»Ali boš še ustanavljal mažarske legije?«

Nato sta »Švabac« in Šikić Martinovića in še nekega četrtega neznanega tovariša zvezala in ju tolkla. Ker je Šikić le malo udarjal, je »Švabac« zavpil nad njim:

»Zakaj ju ne bješ bolj?« Pri tem je Šikića tako udaril v ledja, da je »zatulil«: »Vole!«

Vodja zločina v Sredjincih pa da je bil Martinović.

Predsednik opomni obtoženca, da je v preiskavi izpovedal drugače ter mu predloži, kar je o tem slučaju izpovedal Krmpotić. Nato obtoženec srdito zakliče:

»Naj pride semkaj in to ponovi, pa mu vpricho vseh pljunem v obraz!«

Pri kupovanju Reumatisa, sredstva proti trganju in revmatizmu, treba paziti, da ni ponarejen, kajti pravi, ki ga izdeluje edino Mestna lekarna v Zagrebu, se dobiva za Ljubljano in okolico v lekarni Leustek.

SOBO NA DEŽELI

opremljeno, išče vpok, uradnik sred. starosti, kjer bi imel priliko sodelovati, tudi brezpl. Ponudbe na upravo pod »Dobra prilika« 2879.

BERSON



gumičve peče in gumičve podplate

Vam mora pritrčiti Vaš čevljar na čevlje, ker s tem ne štedite le z denarjem ampak varujete tudi noge in obuvalo.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Baromet. diferenca v C	Nabo, vetrov.	Padačina v mm
20. 5. 21 h	736.4	20.1	0.9	d. obl.	—
21. 5. 7 h	736.2	19.2	1.6	d. obl. jug	—
21. 5. 14 h	735.9	23.7	1.5	obl. jug	—

DRUŽABNIKA (-co)

IŠČE samostojen trgovec in posestnik za že vpeljano, dobrodošlo trgovino v zelo prometnem kraju Slovenije. Potreben kapital 50.000 Din. Družabnika bi lahko prevzela tudi gospodinjstvo. — Ponudbe na upravo lista pod »Samostojen« št. 2951.

SPREJMETA SE

DVA VAJENCA

za takojšnji nastop. Hrana in stanovanje v hiši, 3-letna učna doba. FR. ŠRAMEK, stavbeni, ornamentalni klepar instalater ter kotlar, TRŽIČ

MOŠKA OBLEKA, temno-modra, angleško blago, kot nova, se ceno proda pri: Štembal, Forjanska ul. 24.

BIVŠI OROŽNIK

išče kakršnekoli SLUŽBE v Ljubljani ali okolici. Ponudbe na upravo lista pod »TAKOJ« št. 2917.

GOSPODIČNA

vešča slov., hrv. in deloma nem. jezika, slov. stenografije in strojeopisja, IŠČE mesta blagajničarke ali v pisarni. Poštenost in točnost z jamčeno. — Naslov pri upravnistvu pod št. 2912.

Iščem dva mlajša trezna mizarska pomočnika enega prvovrstnega stolarja ter eno moč, dobro izvežbano pri tračni žagi. Plača po dogovoru. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe so nasloviti na upravo lista pod »Trajno delo št. 2896«.

Kontoristinja

vešča poleg nemščine tudi francoščine, se sprejme. Ponudbe na: E. MALHAPE, Ljubljana, Krekov trg št. 10.

Proviz. potnika

vpeljanega pri industrijah, išče tvrdka A. LAMPRET, Ljubljana, Krekov trg št. 10.

PLETARJE

sprejema in daje pletarsko delo na dom Pletarna v STRNIŠČU r. z. z o. z., Slovenija. 2894

OTROŠKI VOZIČEK

in damsko KOLO, prvovrstno, napredaj. Boborčeva ulica 12 L. 24.

Potrži globoke žalosti javljamo vsem sorodnikom in znancem, da je naš dobri oče, brat, stari oče itd., gospod

Franc Grebenc

nadoficijal deželne vlade v pokoju

danes, 21. maja ob pol 5. uri pop. v 76. letu svoje dobe po kratki in mučni bolezn, previden s tolažili sv. vere, na veke zaprl svoje trudne oči. — Pogreb predragega pokojnika se bo vršil iz hiše žalosti, Večna pot 5, v petek, 23. maja ob 5. uri popoldne na pokopališče pri Sv. Prižu.

Svete maše zadušnice se bodo brale v frančiškanski cerkvi.

Spavaj mirno, blaga duša!

Ljubljana, dne 21. maja 1924.

Prof. Oto Grebenc, sin. — Milka Volavšek, Ana Grebenc, učiteljica, hčeri. — Marija Varlec, sestra. — Mici Grebenc, roj. Horn, snaha. — Prof. Davorin Volavšek, zet. — Deva Volavšek, Dora Melita, Lizi Grebenc, vnukinje.

DETELJA

(LUCERNA) napredaj, trikratna košnja. Prva košnja takoj. Poizve se: Sp. Šiška, Kmetijska ulica 112. 2928

Dobrodošče podjetje IŠČE

Din 400.000 posojila

na prvo mesto hipoteke v vrednosti Din 2.000.000.—. Posredovalec ni izključen. Naslov pove uprava lista pod številko 2860.

SADJARJI in VINOGRADNIKI — POZOR!

Ako si še niste nabavili

1a MODRE GALICE

ki je 98—99% garantirana, nemške kakovosti znamke Johannisthal, v egaliziranih sodih po 100, 250 in 300 kg za ceno Din 9.40 franko Ljubljana, plačljivo takoj — storite to takoj! — Vedno je na zalogi pri tvrdki STANKO FLORJANČIČ, Ljubljana Sv. Petra cesta št. 35.

Kupim MALO POSESTVO z gospodar. poslopijem, kjer bi lahko redil do tri krave. RENKO FRANC, Vrata 76, Čepovan p. Gorici, Italija.

Gostilničarji, pozor!

Ogrske in domače SALAME prve vrste, kakor tudi polemdolski in polnomastni trapistovski SIR nudi tvrdka I. BUZZOLINI, Lingarjeva ulica, Ljubljana.

Malo POSESTVO

na Gorenjskem, 1 uro od železnice, obstoječe iz hiše, gosp. poslopja in hleva 16 mernikov posejanja, košnje za 3 živine ter po dogovoru gozda od 2 do 30 oralov napredaj. — Ponudbe ozir. vprašanja na upravo lista pod št. 2719.

ABADIE

Glavna zaloga čistočnega papirja in vseh vrst

ovojni papir

A. Lampret, Ljubljana, Krekov trg 10

POPRAVILA

vseh vrst električnih strojev transformatorjev in aparatov prevzema proti jamstvu prvovrstne strokovne izvršitve

moderno urejena tovarna

Jugoslovanskega

SIEMENS

d. d. v Zagrebu

Uradi: Braškovičeva ulica 23. Telefon 8-04. 25-82.

Naslov za pošiljke: ZAGREB — SAVA. Industrijalni kolosjek.



Javljamo vsem prijateljem in znancem, da je naš preljubljeni oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

Dr. Janez Vavpotič

višji okr. zdravnik v Novem mestu, odlikovan z redom sv. Save IV. r.

v sredo, dne 21. maja ob pol dveh popoldne po več kot polletni težki bolezni, previden s tolažili sv. vere, v 78. letu starosti izdihnil svojo zlato in plemenito dušo.

Zemeljske ostanke blagopojnikove položimo k večnemu počitku v rodbinsko grobnico na novomeškem pokopališču v petek, dne 23. maja ob pol štirih popoldne.

Prosimo za blag spomin.

Novo mesto — Ljubljana — Radovljica,

21. maja 1924.

Zalujoči otroci in sorodniki.

Brez posebnega obvestila.



Potrži globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem nad vse žalostno vest, da je po dolgi mučni bolezni mirno zaspal v Gospodu naš dobri atek, ozir. stari atek, gospod

Martin Bajda

posestnik in rud. paznik v p.

danes, v torek, ob pol 8 zjutraj v 67. letu starosti.

Pogreb nam nepozabnega bo v četrtek zjutraj na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v trboveljski župni cerkvi.

TRBOVLJE, dne 30. maja 1924.

Zalujoča obitelj BAJDA.

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigorici

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija)

Brzovjavke: Zadruga Kropa

Telefon interurban: Podnart 2

Žebli za normalne in ozkotirne železnice — Žebli za ladje, črni ali pocinkani — Žebli za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje — Spojke za odre in prage — Spojke za ladje in splave — Železne brane — Kljake za podobe, zid, cevi, žlebove itd. — Vijaki z maticami — Podložne pločice — Matice — Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd. — Vijačni čepi — Verige

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje — Ilustrovani ceniki na razpolago